

Genomförandebeslut avseende Löwenströmska sjh, By 02 Ombyggnad, evakuering, teknisk upprustning

Ärendet

Ärendet avser Genomförandebeslut för en anpassning och teknisk upprustning av Löwenströmska rättspsykiatrisk anläggning i Upplands Väsby. Projektet omfattar 108 vårdplatser samt tillhörande teknik-, administrations- och aktivitetslokaler.

Investeringen ryms inte inom ramen för specificerat objekt för planåren 2024-2033. Utredningar under programskedet har visat att investeringsutgiften nu kommer att uppgå till 682 000 000 kr. För att genomföra objektet enligt plan innebär det att ytterligare medel kommer att behöva tillföras.

Beslutsunderlag

1. Förkortad Program- och Systemhandlingsrapport daterad 2024-04-30
2. Investeringskalkyl inklusive resultatanalys
3. Situationsplan daterad 2023-12-22
4. Hållbarhetsplan (bilaga till systemhandling) daterad 2024-01-09
5. Riskanalys och riskbedömning (ingår i systemhandling) daterad 2024-04-30
6. Tidplan (ingår i systemhandling) daterad 2023-11-23
7. Hyresgästens godkännande av den nya indikativa hyran

Förslag till beslut

Styrelsen för Locum AB föreslås föreslå fastighets- och servicenämnden föreslå regionstyrelsen föreslå regionfullmäktige besluta

att under förutsättning av regionfullmäktiges beslut om 2025års investeringsbudget och planår 2026–2034 för Landstingsfastigheter Stockholm, fatta genomförandebeslut för investeringsobjektet Löwenströmska sjh, By 02 Ombyggnad, evakuering, teknisk upprustning till en investeringsutgift om högst 682 000 000 kronor.

Styrelsen föreslås för egen del, under förutsättning att regionfullmäktige fattar genomförandebeslut enligt förslag, besluta

att inleda upphandlingar för Löwenströmska sjh, By 02 Ombyggnad, evakuering, teknisk upprustning.

BESLUT

Victoria Hörnedal
Verkställande direktör

Sammanfattning

Ärendet avser en anpassning och teknisk upprustning av Löwenströmska rättspsykiatrisk anläggning i Upplands Väsby. Projektet omfattar 108 vårdplatser samt tillhörande teknik-, administrations- och aktivitetslokaler.

Investeringen ryms inte inom ramen för specificerat objekt för planåren 2024-2033. Utredningar under programskedet har visat att investeringsutgiften nu kommer att uppgå till 682 000 000 kr. För att genomföra objektet enligt plan innebär det att ytterligare medel kommer att behöva tillföras.

Byggnad 02 har behov av att teknisk upprustas då tekniska komponenter är eftersatta. Samtidigt har verksamheten behov av att anpassa lokalerna för att uppnå bättre arbetsmiljö och effektivisering.

Verksamhetens behovsanalys beskriver vilka grundläggande behov som krävs vid anpassning av lokalerna. Dessa består av att tillskapa en mer modern vårdmiljö, att skapa enkelrum med hygienutrymmen, att höja säkerheten för patienter och personal i samt kring by 02. Målet är att uppnå ändamålsenliga lokaler för den rättspsykiatriska slutenvården och öppenvården i by 02 och delvis i by 01 på Löwenströmska sjukhuset inom säkerhetsnivå 3.

En paviljonglösning (byggnad 04) har tagits fram för att kunna genomföra projektet i etapper där patienterna under en tid flyttar till provisoriska lokaler.

I samband med förstudiearbetet lyftes ett behov om ytor för fysisk aktivitet och utbildning samt en godsmottagning. Detta har i det fortsatta arbetet lett till ett förslag om multihall vilket i program- och systemhandlingsskedet inarbetats.

Den totala investeringsutgiften för Anpassning Rättspsykiatri och upprustning Byggnad 02 Löwenströmska sjukhuset uppgår till 682 000 000 kronor.

Bakgrund

De senaste åren har antalet patienter som överlämnats av domstolen till rättspsykiatrisk vård ökat och det ser lika ut i hela landet. Därtill har vårdtiderna inom rättspsykiatri ökat. För att möta detta behöver regionen säkerställa driftsäkerheten och ett möjligt långsiktigt nyttjande av befintliga vårdplatser.

Verksamheten inom sektion Nord, Rättspsykiatri Vård Stockholm, innefattar idag sju slutenvårdsavdelningar med 108 vårdplatser samt öppenvård belägna i byggnad 02 på Löwenströmska sjukhuset.

Den byggnad där den rättspsykiatriska slutenvården bedrivs vid Löwenströmska sjukhuset byggdes 1986. Flertalet av de fastighetstekniska systemen, såsom avloppsstammar och elinstallationer, är från byggnadsåret och är helt eller delvis utjänta vilket kräver utbyte. Därtill har vårdgivaren identifierat behov av att anpassa vårdens lokaler för att möta dagens krav på integritet, säkerhet och en modern vårdmiljö.

Det har tidigare genomförts ett antal utredningar avseende byggnad 02 och rättspsykiatriens lokaler. 2015 gjordes en förstudie som utredde teknisk upprustning samt verksamhetsanpassning med bibehållet antal vårdplatser. 2019 gjordes en utredning, där även en utökning av antal vårdplatser genom utbyggnation studerades. För Löwenströmska sjukhuset innebär en utbyggnad dock att en ny detaljplan behöver tas fram, vilket normalt är en relativt utdragen process. Därför beslutades att gå vidare med de alternativ som innehöll oförändrat antal vårdplatser.

Överväganden

Byggnad 02 har behov av att teknisk upprustas då tekniska komponenter är eftersatta. Samtidigt har verksamheten behov av att anpassa lokalerna för att uppnå bättre arbetsmiljö och effektivisering.

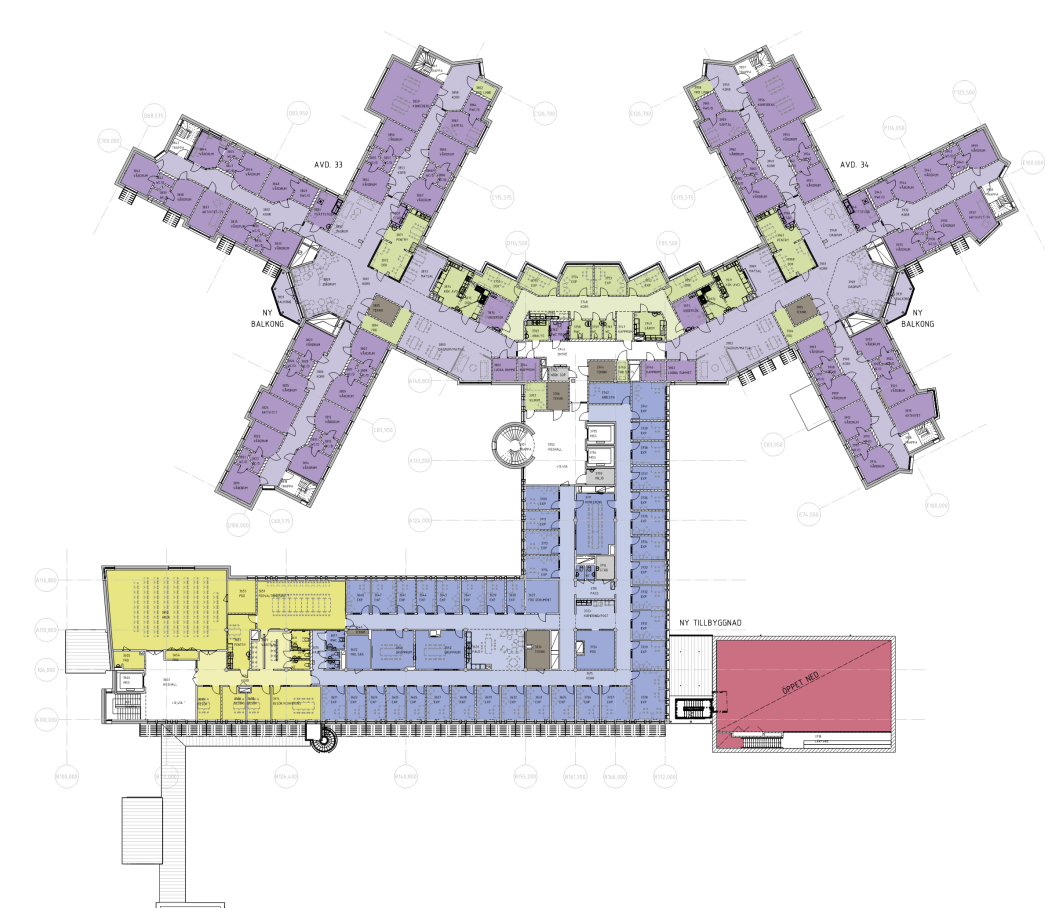
Verksamhetens behovsanalys beskriver vilka grundläggande behov som krävs vid anpassning av lokalerna:

1. Att tillskapa en mer modern vårdmiljö som inbjuder till aktivitet och delaktighet i vården samt bättre utnyttjande av befintliga lokaler med bättre möjligheter för psykosocial rehabilitering, psykoedukation och påverkansinsatser.
2. Att skapa enkelrum med tillhörande hygienutrymmen.
3. Att höja säkerheten i by 02 så att i stort sett samtliga inre och yttre utrymmen kan användas för patientverksamhet.

Thomas Stranneryd
Projektledare

BESLUT

Diariern
LOC 2020-0135
Informations säkerhetsklass: K1
Projektnr. 95112247

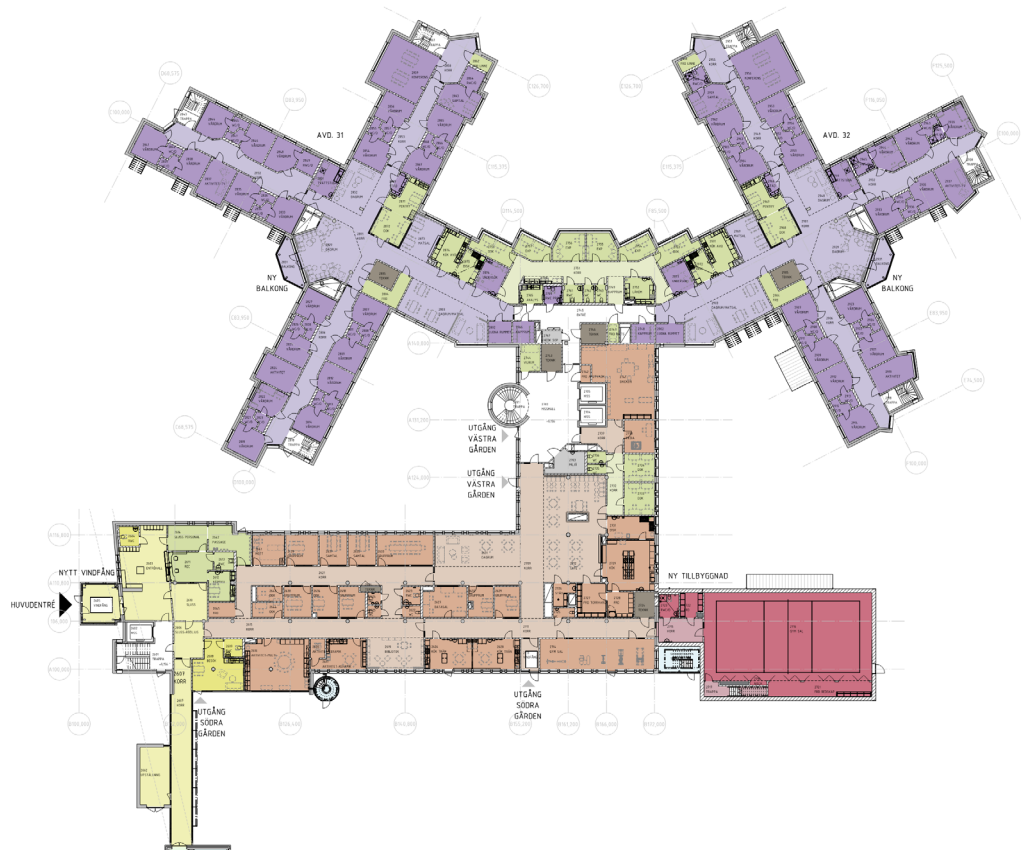

Plan 2

Thomas Stranneryd
Projektledare

BESLUT

Diariern
LOC 2020-0135
Informations säkerhetsklass: K1
Projektnr. 95112247

Plan 03

Målet är att uppnå ändamålsenliga lokaler för den rättspsykiatriska sluten- och öppenvården i by 02 och delvis i by 01 på Löwenströmska sjukhuset inom säkerhetsnivå 3 (enligt Socialstyrelsens föreskrifter om säkerhet vid sjukvårdsinrättningar som ger psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård samt vid enheter för rättspsykiatrisk undersökning, SOSFS 2006:9). Antalet platser ska efter verksamhetsanpassningen vara oförändrat.

Bild vådrum

Bild personalrum

BESLUT

begränsningar i vilka val som är möjliga. Klimatberäkningar och livscykelanalyser har genomförts och kommer att genomföras för betydande byggnadsdelar och system.

Projektet har som mål att uppfylla Miljöbyggnad Silver även om certifiering inte kommer att genomföras.

Bilagat till beslutsunderlaget ligger en Hållbarhetsplan.

Ekonomi

Investeringen har beretts i enlighet med regionens krav, anvisningar och riktlinjer.

Den totala investeringsutgiften för Anpassning Rättspsykiatri och upprustning Byggnad 02 Löwenströmska sjukhuset uppgår till 682 000 000 kronor.

I den totala investeringsutgiften ingår investeringsutgifter i tidigare skeden.

- Utredningsbeslut för Teknisk upprustning och anpassning av Löwenströmska BY02 till en utgift om högst 5 000 000 kronor, LOC nr 2020-0160. Till grund för detta upprättades förstudieavtal mellan Locum och SLSO 2020-02-14 baserat på en investeringsutgift om totalt 460 000 000 kr.
- Beslut om att starta skede Planering till en utgift om högst 30 000 000 kronor, LOC nr 2020-0135, FSN dnr 2022-0049. Beslut fattat av Locum AB:s styrelse respektive FSN den 24 februari 2022. Regionstyrelsen dnr 2022-0062 den 17 maj 2022. Vid samma möte fattade Regionstyrelsen beslut om en tillkommande investeringsutgift om 25 000 000 kr för multihall.

Kalkylen inför detta beslut baseras på en systemhandling i kostnadsläget december 2023. I arbetet med skede Planering för Teknisk upprustning BY02 har ett antal faktorer inarbetats i kalkylen vilka inte var kända eller belysta i beslutsunderlaget FSN dnr 2022-0049.

De stora ekonomiska skillnaderna från tidigare kostnadsbedömning om 485 000 000 kr till nuvarande beskrivs kortfattat nedan:

- Störst påverkan har de yttre faktorerna med kvarstående kostnadseffekter efter pandemin, olika omvärldshändelser vilka påverkar råvarupriser och tillgången på dessa samt påverkan av valutautvecklingen. Allt detta summeras i en indexutveckling som från januari 2020 till december 2023 är 32% (SCB, Byggekostnadsindex dvs produktionsfaktorer vid byggande) ca 155 mkr
- För att kunna möta framtida indexutveckling har även en indexreserv tillskapats ca 20mkr
- De projektspecifika faktorerna som har preciserats i detta skede är bland annat hur genomförandet kommer att ske och vilka åtgärder som krävs för att upprätthålla säkerhet med pågående verksamhet ca 60 mkr

BESLUT

- Utökad omfattning i projektet såsom utrustning innergårdar och utomhusmiljö, godsmottagning, fasader och säkerhetsinstallationer ca 15 mkr.
- Utökad budgetreserv ca 20 mkr.
- Arbetsplatskostnader såsom logistikhantering, säkerhet och förlängd produktionstid pga etappvis byggande. Utökad projektering pga komplexitet, utredningar och samordning med verksamhet ca 15 mkr.

Sammanlagt ger detta att investeringsutgiften för den tekniska upprustningen av BY02 uppgår till högst 682 000 000 kronor som kräver utökad ram för specificerade fastighetsinvesteringar 2024-2033 för Landstingsfastigheter Stockholm.

Utöver den utökade hyran finns även utrustningsinvesteringar som hyresgästen kommer att behöva genomföra i projektet såsom exempelvis: verksamhets- och verksamhetsberoende inredning, lös inredning samt säkerhetsinstallationer.

Under projektets genomförande kommer en provisorisk byggnad att uppföras i form av en paviljonglösning för evakuering, den bedömda kostnaden är 58 000 000 kronor. Provisorier kommer att kostnadsföras och belasta Landstingsfastigheter Stockholms resultat, preliminärt år 2025-2028.

Genomförandet av den tekniska upprustningen BY02 kommer innebära att mindre delar av de befintliga byggnationerna behöver rivas. Delarna bedöms ha ett återstående bokfört värde om högst 2 000 000 kronor och kommer att kostnadsföras och belasta Landstingsfastigheter Stockholms resultat, preliminärt år 2026.

Till följd av investeringen kommer Landstingsfastigheter Stockholms kostnader för avskrivningar och räntor att öka med 59 242 000 kr per år fr.o.m. 2029. Minskade kostnader för drift och skötsel för Landstingsfastigheter Stockholm bedöms i ett senare skede.

Noggrann uppföljning av projektets ekonomi och tidplan kommer göras löpande under genomförandeskedet. Riskanalyser och åtgärdsplaner för identifierade risker kommer att upprättas, hanteras och löpande följas upp.

Erfarenhet från tidigare projekt visar att sena ändringar och tillägg kan bli kostsamma. Vid eventuella förändringar av projektet med anledning av programändringar ansvarar den som initierat programändringen för den ökade driftkostnaden. Ett noggrant och väl dokumenterat arbete med verksamhetens kravställning bidrar till att minska behovet av sena ändringar och tillägg.

Investeringen påverkar framtida resultat för Förvaltningsområde Sjukhus, Löwenströmska sjukhuset då den kommer att generera en ny grundhyra om preliminärt 95.000.000 kr/år (nittiofemmiljoner kronor) vilken ska bäras av Hyresgäst. Hyresavtalet tecknas på en avtalstid om 10 år. SLSO nämnd har i beslut (SLSO 2024-1653) godkänt de framtida ökade driftkostnaderna, enligt Locums prognos på beräknad hyresnivå efter färdigställande. Hyresgästen skall signera preliminärt hyresavtal 37169, och ta ansvar för de kommande driftkostnaderna som investeringen medför från och med ett planerat

Thomas Stranneryd
Projektledare

BESLUT

Diariernr
LOC 2020-0135
Informationssäkerhetsklass: K1
Projektnr. 95112247

färdigställande under 2029. Avkastningen på eget kapital för Löwenströmska sjukhuset uppgår till -10% efter investeringen och -20% före investeringen.

Styrelsen föreslås besluta att inleda upphandlingar av Löwenströmska sjukhus, byggnad 02 Ombyggnad, evakuering, teknisk upprustning förutsatt att regionfullmäktige fattar genomförandebeslut enligt förslag.

FÖRKORTAD
**PROGRAM- OCH
SYSTEMHANDLINGSRAPPORT**
TEKNISK UPPRUSTNING AV BYGGNAD 02
LÖWENSTRÖMSKA SJUKHUSET 2024-04-30

**Carlstedt
Ark.**

 Region Stockholm
 Rätt psykiatri Vård Stockholm
REGION STOCKHOLM

locum.
VÄRDEN FÖR VÄRDEN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING

- 3 Premisser
- 4 Behov

2. ARKITEKTUR OCH BYGGNAD

- 5 Byggnaden idag
- 6 Situationsplan
- 7 Planerade ytor: Plan 01 - 04
- 11 Tillgänglighet
- 12 Hållbarhet
- 13 Tekniska discipliner

3. INTERIÖR

- 14 Gestaltningskoncept
- 15 Entré
- 16 Patientytor
- 17 Aktivitetscenter
- 18 Personalytor
- 19 Platser för gestaltningsuppdrag och lös konst

4. EXTERIÖR

- 20 Multihall och godsmottagning
- 21 Gårdar
- 22 Trafik och dagvatten

5. GENOMFÖRANDE

- 23 Ytsammanställning
- 24 Genomförandeplan
- 25 Etappindelning
- 26 APD och transporter
- 27 Riskanalys

SAMMANFATTNING

Det här är en förkortad populärversion av program- och systemhandlingen för teknisk upprustning av byggnad 02 på Löwenströmska sjukhuset. Syftet är att beskriva bakgrund, krav, byggnadens innehåll och utformning för beslutsfattare, brukare, personal samt övriga intressenter.

På Löwenströmska sjukhuset i Upplands Väsby inrymmer byggnad 02 lokaler för rättspsykiatrisk slutenvård för Sektion Nord Rättspsykiatri Stockholm. Byggnaden uppfördes under första halvan av 1980-talet. Stora delar av byggnadens tekniska system stammar från byggåret och är därmed i stort behov av att bytas ut. Målsättningen med program- och systemhandlingen har varit att ta fram kalkylunderlag för ett fortsatt arbete med bygghandling för byggnad 02, samt förslag på en interimslösning under ombyggnadstiden. Handlingen tar avstamp i följande uppsatta centrala effektmål:

1. Att anläggningen uppfyller kraven för säkerhetsnivå 3 enligt SOSFS 2006:9.
2. Att tillskapa en mer modern vårdmiljö som är anpassad att användas till olika typer av behandlande och rehabiliterande insatser.
3. Att lokalerna möter dagens krav på patientsäkerhet och medarbetarnas arbetsmiljö.
4. Att höja säkerheten i byggnad 02 så att inre och yttre utrymmen kan användas för patientverksamhet.
5. Att uppnå en robust och driftsäker anläggning som minimerar risk för akuta åtgärder.

FÖR YTTERLIGARE INFORMATION
KONTAKTA LOCUM AB:
08-123 170 00
info.locum@regionstockholm.se

ORGANISATION

BYGGHERRE

Region Stockholm genom Locum AB

PROJEKTÄGARE

Locum AB

PROJEKTLEDARE BYGG OCH FASTIGHET

Locum AB och Toofab AB

PROJEKTLEDNING VERKSAMHET

RPV SLSO

PROJEKTLEDNING KONST

Kulturförvaltningen Region Stockholm

ILLUSTRATIONER OCH RITNINGAR

Carlstedt Arkitekter AB om inget annat anges

ARKITEKT

Carlstedt Arkitekter AB

LANDSKAPSARKITEKT

Outer Space AB

KONSTRUKTION

Sitowise Sverige AB

BRAND

Intec AB

TRAFIK OCH DAGVATTEN

Structor AB

INSTALLATIONER

Incoord Installationscoordinator AB

MILJÖ OCH HÅLLBARHET

Raksystems Dry-IT AB

AKUSTIK

Delta Akustik AB

PREMISSER

Bakgrund och syfte

Den tekniska upprustningen samt verksamhetens behov av lokalanpassning utgör grunden för program- och systemhandlingsarbetet. Byggnadens tekniska komponenter fordrar upprustning inom en snar framtid. På samma sätt krävs en anpassning av lokalerna för att skapa en bättre arbetsmiljö för personal tillika en bättre vårdmiljö för patienter. Det senare har beskrivits ytterligare i verksamhetens behovsanalys, där de grundläggande behoven lyder som följer:

- ”1. Att tillskapa en mer modern vårdmiljö som inbjuder till aktivitet och delaktighet i vården samt bättre utnyttjande av befintliga lokaler med bättre möjligheter för psykosocial rehabilitering, psykoedukation och påverkansinsatser.
2. Att skapa enkelrum med tillhörande hygienutrymmen.
3. Att höja säkerheten i by 02 så att i stort sett samtliga inre och yttre utrymmen kan användas för patientverksamhet.”

By 02 som helhet bör ha en yttre avgränsning som tillgodoser kravet enligt säkerhetsnivå 3: godtagbar. Ett antal utomhusmiljöer inom denna avgränsning ska finnas.”

Förstudien som legat till grund för programarbetet togs fram 2021 och utredde två alternativ för byggnad 02. Det ena alternativet innebar endast en upprustning av de tekniska systemen utan justeringar i planlösningen, medan det andra innebar en teknisk upprustning inklusive verksamhetsanpassning. Utöver detta fanns också ett 0-alternativ, utan några ingrepp. Förstudien avslutades i en rekommendation att gå vidare med det andra alternativet, det vill säga teknisk upprustning och verksamhetsanpassning. Sedan förstudien färdigställdes har beslut tagits om ett fortsatt programarbete, som i sin tur sammanfattas i den här rapporten.

Projekt mål

Innan programhandlingsskedet startade har ett antal mål för projektet formulerats. I projektplanen sammanfattas dessa med att arbetet ska resultera i ”väl fungerande anpassade lokaler efter verksamhet och Locums riktlinjer”. I behovsanalysen (2021) beskrivs verksamhetens mål på detta sätt:

”Målet är att uppnå ändamålsenliga lokaler för den rättspsykiatriska sluten- och öppenvården i by 02 och delvis i by 01 på Löwenströmska sjukhuset inom säkerhetsnivå 3 (enligt Socialstyrelsens föreskrifter om säkerhet vid sjukvårdsinrättningar som ger psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård samt vid enheter för rättspsykiatrisk undersökning, SOSFS 2006:9). Antalet platser ska efter verksamhetsanpassningen vara oförändrat.”

Utöver dessa formuleringar har mer specifika mål satts upp av både beställare och verksamhet.

Verksamhetens effektmål

1. Att anläggningen uppfyller kraven för säkerhetsnivå 3 enligt SOSFS 2006:9.
2. Att tillskapa en mer modern vårdmiljö som är anpassad att användas till olika typer av behandlande och rehabiliterande insatser.
3. Att lokalerna möter dagens krav på patientsäkerhet och medarbetarnas arbetsmiljö.
4. Att höja säkerheten i byggnad 02 så att inre och yttre utrymmen kan användas för patientverksamhet.
5. Att uppnå en robust och driftsäker anläggning som minimerar risk för akuta åtgärder.

Byggherrens projekt mål

Ekonomi – Att arbeta inom givna ramar för projektet som kommer från politiska beslut.

Tid – Så snabbt som möjligt tillse att regionens vårdplatser håller önskad nivå.

Säkerhet – En säker projektering, en säker produktion, en säker befintlig anläggning och drift.

Kvalitet – En slitstark byggnad som tål dygnet-runt-verksamhet.

Hållbarhet – Se specifika Energi- och Miljöplaner.

Hyresgästen – Att sträva efter ett förhöjt NKI.

BEHOV

Bakgrund till verksamhetens behov

Anledningen till byggnadens uppförande i mitten av 1980-talet var att inhysa olika former av psykiatrisk vård och syftet har förblivit sådant fram till idag. Sjukhuset har en lång historia av psykiatrisk och arbetsrelaterad vård, då sjukhuset mellan 1884 och 1984 bedrev vård och undervisning av personer med olika psykiska funktionsnedsättningar. Mindre anpassningar av lokalerna efter verksamhetens utveckling och behov har skett sedan verksamheten startade, men med detta arbete tas ett helhetsgrepp om lokalerna.

Verksamheten idag och i framtiden

Sedan byggnad 02 uppfördes har rättspsykiatrisk akut och planerad öppen- och slutenvård erbjudits vid Löwenströmska sjukhuset. Den slutna vården ges inom säkerhetsnivå 3 (SOSFS 2006:9). Idag ges vården av multiprofessionella team som består av läkare, sjuksköterskor, skötare/undersköterskor, arbetsterapeuter, psykologer och kuratorer.

Byggnadens sju vårdavdelningar innehåller idag sammanlagt 110 vårdplatser, förlagda delvis i enkelrum, delvis i delade salar, med toalett i korridoren. Efter ombyggnad kommer det endast finnas enkelrum där varje rum har tillhörande badrum. Verksamhetens behov har beskrivits i ”Uppdaterad Behovsanalys för verksamhetsanpassning av by02 Löwenströmska sjukhuset 2021-05-24” samt under en serie verksamhetsmöten under våren 2023.

Behovsanalysen fastslår nedan verksamhetens behov av grundläggande karaktär, respektive behov specifika för rättspsykiatrisk slutenvård:

”Grundläggande behov

Vid en verksamhetsanpassning av lokalerna i by 02 vid Löwenströmska sjukhuset behöver följande behov tillgodoses:

1. Att tillskapa en mer modern vårdmiljö som inbjuder till aktivitet och delaktighet i vården samt bättre utnyttjande av befintliga lokaler med bättre möjligheter för psykosocial rehabilitering, psykoedukation och påverkansinsatser.

2. Att skapa enkelrum med tillhörande hygienutrymmen.

3. Att höja säkerheten i by 02 så att i stort sett samtliga inre och yttre utrymmen kan användas för patientverksamhet.

Behov vid slutenvård rättspsykiatrisk vård

För att uppnå förbättrad möjlighet att genomföra verksamhetens uppdrag behövs:

- En mångsidig slutenvård med god vårdmiljö
- Möjligheter till bred sysselsättning, terapeutiska insatser, arbetsträning, social träning och träning av, i vardagen, nödvändiga färdigheter.
- Säkra och integritetsbevarande utrymmen för nödvändiga tvångsåtgärder
- Omfattande miljöer som uppmuntrar till fysisk aktivitet
- Utemiljöer med visst regn- och vindskydd”

Vidare beskrivs funktioner för en framtida fungerande verksamhet:

”By 02 som helhet bör ha en yttre avgränsning som tillgodoser kravet enligt säkerhetsnivå 3: godtagbar. Ett antal utomhusmiljöer inom denna avgränsning ska finnas.

En gemensam entréfunktion som säkrar inflödet och möjliggör för en eventuell framtida allmän inpasseringskontroll av både slutenvårdspatienter, personal, anhöriga och domstolsverkets personal behövs. Entréfunktionen måste anpassas till att den rättspsykiatriska öppenvårdens lokaler planeras till närliggande utrymmen i by 01.

Möjligheter för patienter att vara aktiva är centralt i verksamheten och behovet av ändamålsenliga lokaler för detta är stort. Detta förutsätter exempelvis multihall för bollsporter, annan träning och storföreläsningar samt lokaler för påverkansprogram, social träning, fysisk träning, studier och besök med mera.

I anslutning till aktivitetsutrymmen behövs ett behandlingsrum för akuta omhändertaganden med plats för verksamhetens medicintekniska utrustning. Patienternas bostadsrum behöver bli mer trivsamma och tillåtande för individuella önskemål med tillgång till egen toalett, dusch och möjlighet till TV. Med tanke på vårdtidens längd är det enbart aktuellt med enkelrum.

Personal ska ha tillgång till utrymmen som är gemensamma för all personal i verksamheten, till exempel omklädningsrum, personalrum och träningsmöjligheter.

Avdelningar inom samma våningsplan bör knytas samman närmare för att skapa flexiblare bemanning, snabbare larmväg till grannavdelning och enklare styrning av personalresurser.

Lastkaj med närliggande utrymmen för godsmottagning och hantering av sjukvårdens specialavfall är nödvändigt. Befintliga transportvägar mellan by 01 och by 02 för konventionellt avfall måste bestå med godtagbar säkerhet vid in och utpassering.

Särskild entré för patienter som eskorteras till inrättningen.

Ett modernt enhetligt låssystem ska finnas med möjlighet för patienter att låsa sin dörr.

Evakuering av patienter under genomförandetiden måste ske på ett sådant sätt att verksamhetens produktion behålls till 100 % under byggtiden.”

Märk att behoven som uttrycks i behovsanalysen under programarbetets gång har modifierats. Lastkaj är inte längre aktuellt för tillbyggnaden.

Bakgrund till fastighetens behov

Löwenströmska sjukhuset tillhör fastigheten Hammarby 1:2 som består främst av jordbruksmark, skyddsvärd natur och skogsmark. Fastigheten är 1 230 ha stor och förvaltas av Region Stockholm. En del av marken utarrenderas och skyddsvärd natur sköts av Upplands Väsby kommun. I området har sjukhusverksamhet bedrivits sedan 1811. På fastigheten finns dock byggnader uppförda redan på

1700-talet. Sedan dess har det tillkommit ett 50-tal byggnader i olika storlekar och arkitektoniska stilar. Dagens huvudbyggnad stod klar 1964 och byggnad 02 tillkom 20 år senare.

Fastigheten idag och i framtiden

En av de primära anledningarna till ombyggnaden är att stora delar av byggnadens tekniska system härstammar från byggåret och dessa är därför i stort behov av att bytas ut. Ytskikten är gamla och trots att många av materialen är av de mer robusta slagen har dessa med åren också blivit mer eftersatta. Byggnadstekniska krav, säkerhetskrav, miljö- och arbetsmiljökrav har sedan byggnadsåret skrivits om och uppdaterats. Detta har genomsyrat hela program- och systemhandlingsarbetet, då anpassningen av lokalerna behöver ta hänsyn till dagens och framtidens behov och krav.

BYGGNADEN IDAG

Exteriör

Byggnad 02 är en tegelbyggnad med detaljer i plåt. Byggnad 01 karaktäriseras av ett mörkare och brunare tegel, medan byggnad 02 har ett ljusare och rödare tegel i ett tunnare format. Formspråket utgörs dels av de många, omsorgsfullt omhändertagna vinklar som är genomgående både i planlösning och fasad. Teglet och fönsterbanden förstärker horisontaliteten i

byggnaden. Den karaktäristiska orange plåten går igen i alla fönster- och dörrpartier, skärmtak samt i takkonstruktioner. Plåten tar plats i fasaderna tack vare den mycket branta vinkeln på fönsterblecken, de tilltagna plåtfyllningarna och takkrönen. Mindre, kompletterande detaljer såsom pergola på befintlig terrass är byggda i obehandlad furu.

Entréer, trapphus och kommunikationsytor

I entréer, trapphus och längs gemensamma kommunikationsstråk finns robusta material som tegel, kalksten och trä. Golv och socklar är av travertin, hissarna är markerade med en ljus sten. Undertaken har ett utmärkande rutnät i trä. En del

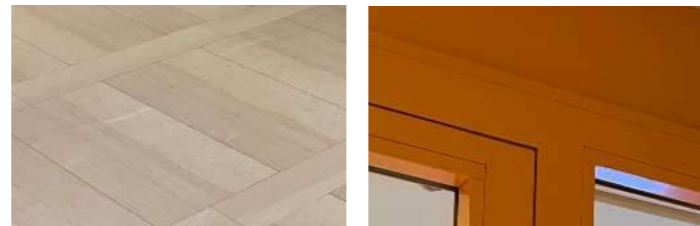
metallpartier i kommunikationsstråk är utbytta under byggnadens livstid men generellt är dessa lackerade i en orange ton som liknar utvändiga plåtar. Trapporna i utrymningstrapphusen är av ljus terrazzo.

I entréns vindfång och i det centrala, runda trapphuset återfinns fasadens tegel även invändigt.

Tegel

Undertak

Kalksten

Lackerade partier

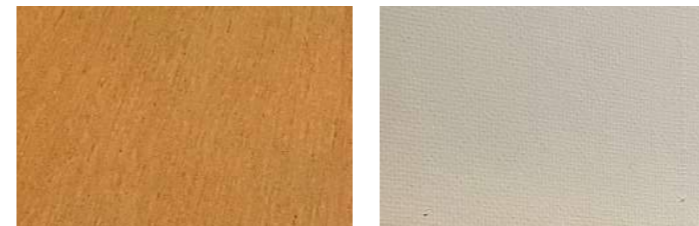
Aktivitetscenter och plan 02

På plan 02 finns ett antal funktioner samlade såsom aktivitetscenter, café, besöksrum och förvaltningsrätt. Från entrén sträcker sig ett kommunikationsstråk hela vägen till hisshallen utanför vårdavdelningarna. Aktivitetscentret är relativt svårorienterat och innehåller bland annat träningskök, sal för fysisk aktivitet, återbruksverksamhet och bibliotek. På golven ligger plastmattor och väggarna är målade.

Vårdavdelningar

Vårdavdelningarnas disposition är strukturellt lika på samtliga plan. I respektive avdelnings vingar ligger vårdrummen utplacerade medan de gemensamma ytorna är delade kring två större dagrum, varifrån man når övriga delade ytor såsom aktivitetsrum, samtalsrum och tvättstuga. Golven utgörs på hela vårdavdelningarna av plastmatta. I korridorerna har

Plastmatta

Målad vävtapet

Administration

Personalens lokaler består av cellkontor i fasadliv och ett gemensamt lunchrum. Kringfunktioner såsom ett fåtal mötesrum, kopieringsrum, arkivrum och förråd finns också, placerade i den mörka mitten av byggnadskroppen. På golvet ligger plastmatta och på väggarna vävtapet målad i en ljus vitgul kulör. Undertaket är ett vanligt plocktak med kvadratiska plattor. Två lanterniner finns i kärnan.

undertaket tvärgående träribbor. Varma kulörer genomsyrar avdelningarna, i tydliga 1980-talstoner. Fast inredning, detaljer och dörrar är av trä eller trälaminat.

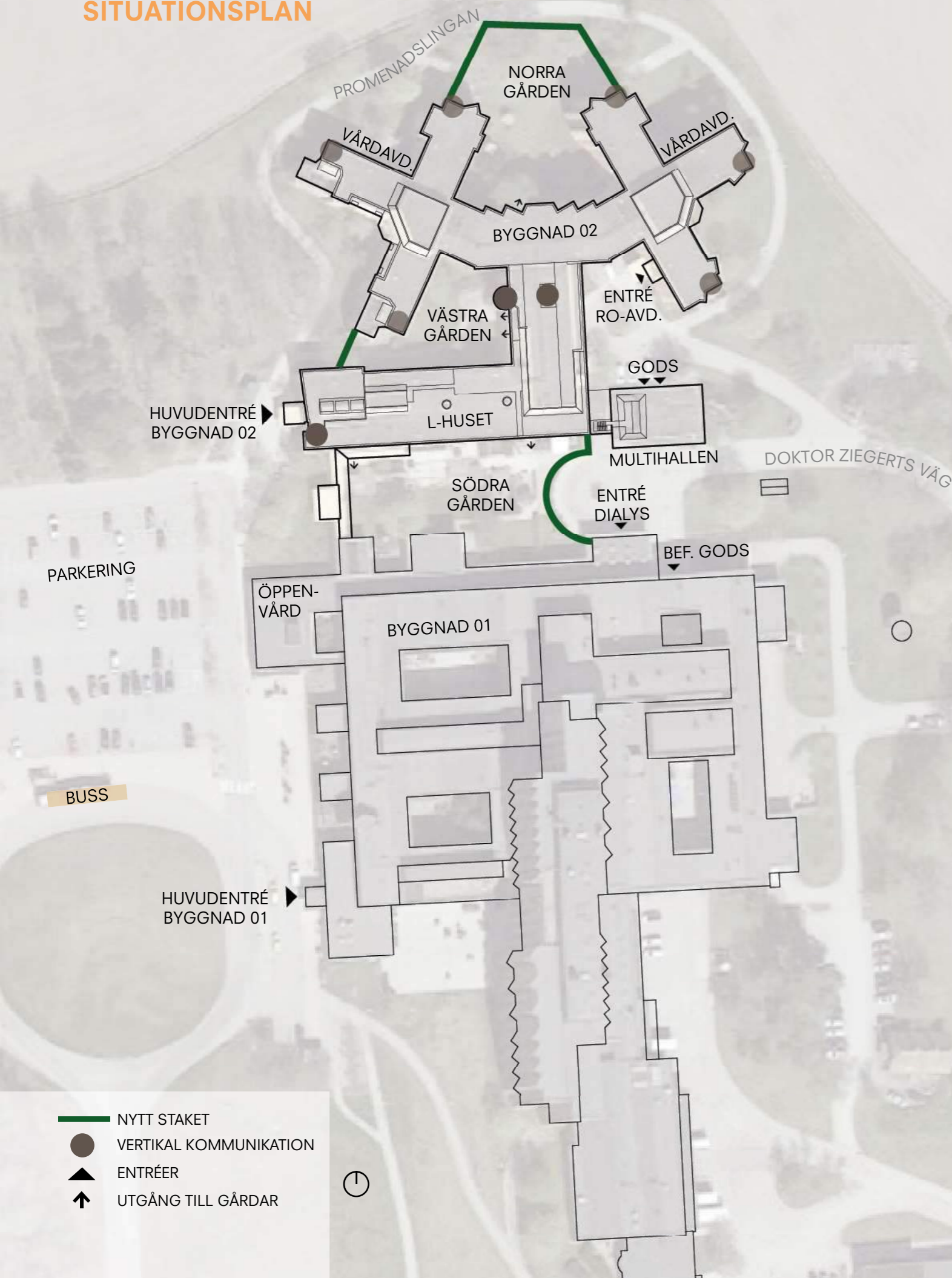
Vårdrummen i sig har högt i tak, varav en del är snedställd för att möta korridorrens betydligt lägre höjd. Genomgående är väggarna klädda i vävtapet, därefter målade.

Laminat

Trädetaljer

SITUATIONSPLAN

Angöring och entréer

Byggnadens huvudentré ligger i väster i nära anslutning till den stora parkeringen, med ett befintligt skärmtak i plåt och välvda limträramar. För att markera denna ytterligare och frigöra yta invändigt för en öppnare entréhall flyttas befintligt vindfång ut och klimatsäkras under skärmtaket. Entrén kommer förslagsvis också kompletteras med bättre skyltning. På den östra sidan om byggnaden kommer befintliga entréer behållas, och angöring direkt till ro-avdelningen sker härifrån. Angöring till den nya godsmottagningen kommer ske från samma plats. Tillgång till respektive gård kommer ske via flera entréer, några av dem befintliga, medan andra kommer tas upp under ombyggnad.

Runt den norra gården kommer promenadslingan ledas om. Räddningsfordon kommer behöva kunna angöra på norra gården via promenad-slingan och därför kommer den delvis behöva breddas.

Flöden och samband

För att möta dagens och framtidens krav på patientsäkerhet och anställdas arbetsmiljö vid Sektion Nord kommer huvudentrén utgöra en tydlig gräns för hela verksamheten. Foajén är den enda platsen i byggnaden där patienter, personal och besökare kan

mötas, därefter slussas samtliga i respektive riktning. Genom slussen når man även besöksrum på plan 02 samt förvaltningsrätten och aulan på plan 03.

Patienter kommer ut i aktivitetscentrets korridor på andra sidan slussen. För att sedan nå vårdavdelningarna används det centrala trapphuset. Där finns också två hissar.

Öppenvården som ligger i byggnad 01 kommer efter ombyggnad vara en tydligare del av verksamheten. Verksamhetens huvudentré behöver passeras för att komma till öppenvården och korridoren som sammanlänkar byggnad 01 och 02 avgränsas mot resten av sjukhuset genom skalskydd.

Promenadslingan

Promenadslingan runt byggnaden får en vidare sträckning än tidigare. Längs stråket upprättas mindre platsbildningar med soffor och utsikt över de vackra omgivningarna. Sofforna placeras så att de är undanskymda från byggnaderna. En genomsiktig röckur placeras även den med utblick mot gårderna. Innanför slingan mot de gräs- och ängsbeklädda ytorna utanför flyglarna moduleras marken för att skapa buskbeklädda förhöjningar, vilka minskar insynen. Det tillskapas försänkningar i landskapet för att fördröja samt leda om dagvatten från gårdarna ut mot diket längs gårdet.

PLANERADE YTOR: PLAN 01

Byggnaden ligger i suterräng och den västra vingen är outgrävd. Vårdavdelningen i östra vingen har tolv platser och ser i stort sett ut som övriga avdelningar men med några undantag. Några av de gemensamma funktionerna har här andra placeringar än övriga sex avdelningar, däribland tvättstugan och samtalsrummet.

I en av vingarna ligger ro-avdelningen. Angöring till denna sker från platsen öster om L-huset. Där finns tre vådrum, varav ett tillgängligt och med tillhörande RWC med spolo.

I befintligt skyddsrum kommer personalens gym finnas och de omklädningsrum som innan ombyggnad är utspridda i byggnaden kommer samlas här.

Väggarna i korridor på plan 01 är murade och i gott skick. En del av plastmattorna är också i gott skick och kommer därför behållas. Runt teknikrum som ligger kvar i samma lägen som tidigare kommer väggarna också lämnas. Transformatorer flyttas ut ur byggnaden och rum för nya ställverk planeras i nya lägen. I anslutning till L-huset dockar den nya godsmottagningen an. In- och utlast samt angöring till miljörum sker längs den norra fasaden.

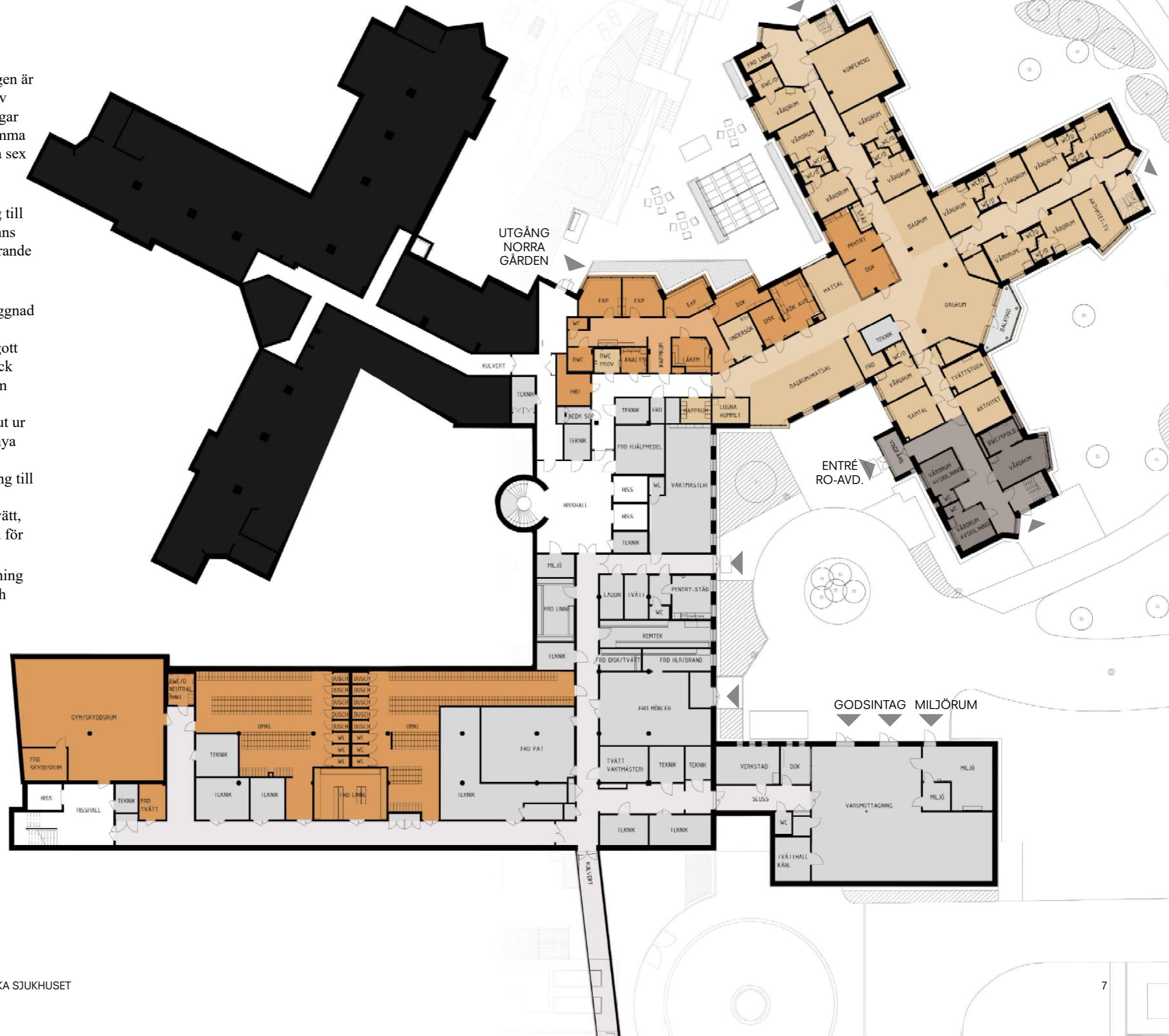
Kompletterande kringfunktioner innefattar kärldvätt, expedition för godsmottagningens anställda, rum för sjukvårdsavfall samt verkstad.

En neutral utgång till norra gården finns i anslutning till trapphuset. Denna gård är större än övriga och möjliggör beredning av enklare mat, träning och kortare promenader.

FÖRKLARINGAR

- VÅRDAVDELNING
- RO-AVDELNING
- PERSONALYTOR
- LOGISTIK OCH TEKNIK
- KOMMUNIKATION
- OUTGRÄVT

Den ljusare tonen i respektive kategori redovisar kommunikationsytor inom samma område

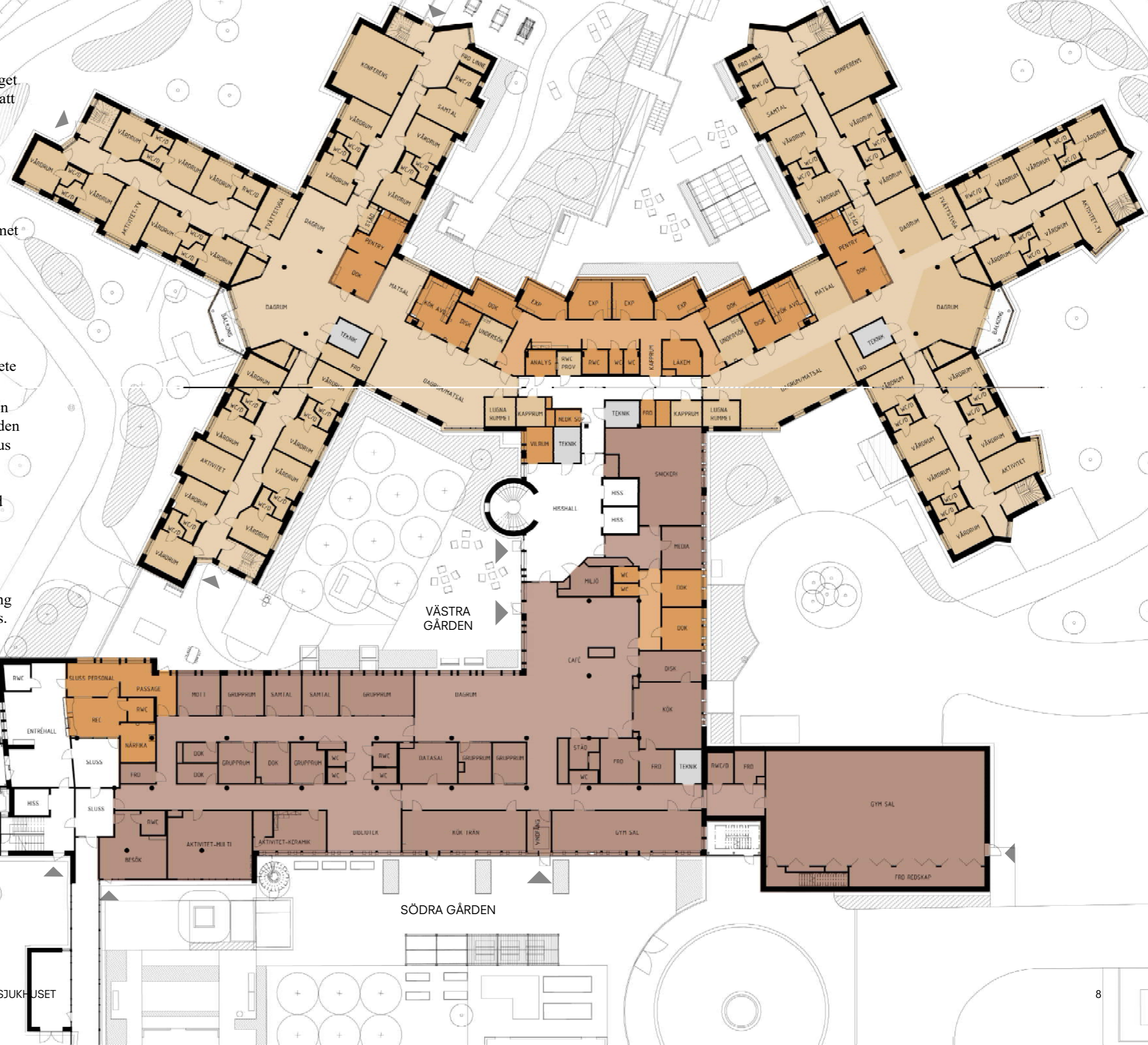
PLANERADE YTOR: PLAN 02

Byggnadens huvudentré ligger på plan 02. Vindfånget som idag är inkorporerat i byggnaden flyttas ut för att ge plats och bättre uppsikt över entréhallen. I framtiden ska alla som kommer till byggnaden passera genom huvudentrén för att komma in. Patienter och besökare kommer in via sluss och sedan en rödljuskorsning som regleras från receptionen. Beroende på var man ska öppnas rätt dörr. Personalen går först ned till omklädningsrummet i källaren, men passerar därefter genom en separat sluss, där larm och inskrivning också sker.

I resterande del av L-huset ligger aktivitetscenter. Många av patienterna kommer vistas här under normala arbetstider. Här sker kurator- och psykologsamtal, studier, matlagning i träningskök, träning, tillagning och försäljning av cafévaror, arbete i snickeriet och musikalisk verksamhet i studion.

Från aktivitetscentret har patienterna tillgång till den södra gården. Där vistas de under samma förhållanden som inne på aktivitetscenter. På gården finns växthus och odlingar, möjlighet till enklare matlagning och redskapsbod. I anslutning till besökslägenheten, belägen nära huvudentrén, finns en mindre trädgård anpassad för besök.

Mellan huskropparna, med utgång från caféet och hisshallen, finns den västra gården som har hög tillsyn, som patienterna kan nyttja för bland annat rökning. Här finns även plats för caféets uteservering och enklare fysisk aktivitet såsom basket och pingis.

FÖRKLARINGAR

- VÅRDAVDDELNING
- PERSONALYTOR
- AKTIVITETSCENTER
- KOMMUNIKATION

Den ljusare tonen i respektive kategori redovisar kommunikationsytor inom samma område

PLANERADE YTOR: PLAN 03

Vårdavdelningarna på plan 02, 03 och 04 i den östra vingen är i princip identiska. I den västra vingen är våning 02 och 03 lika, medan plan 04 avviker med ett snedtak i det stora dagrummet och kringliggande vådrum. Patientantalet per avdelning skiftar mellan 12 och 19, beroende på vad byggnaden tillåter. Ett av vådrummen samt ett överbelägningsrum per avdelning kommer vara tillgängliga för patienter i rullstol.

Vårdavdelningarnas planlösning utgår från en kärna av administrativa lokaler med vissa funktioner som är gemensamma för planets två avdelningar. Där har personalen arbetsrum och ingång både från gemensam entré och respektive vårdavdelning. Inne på avdelning är personalens egna ytor begränsade till avdelningsköken med tillhörande diskrum samt till den centrala dokumentationsstationen. Intill ligger också personalens pentry tänkt att användas under tider personalen inte kan lämna avdelning för en längre paus.

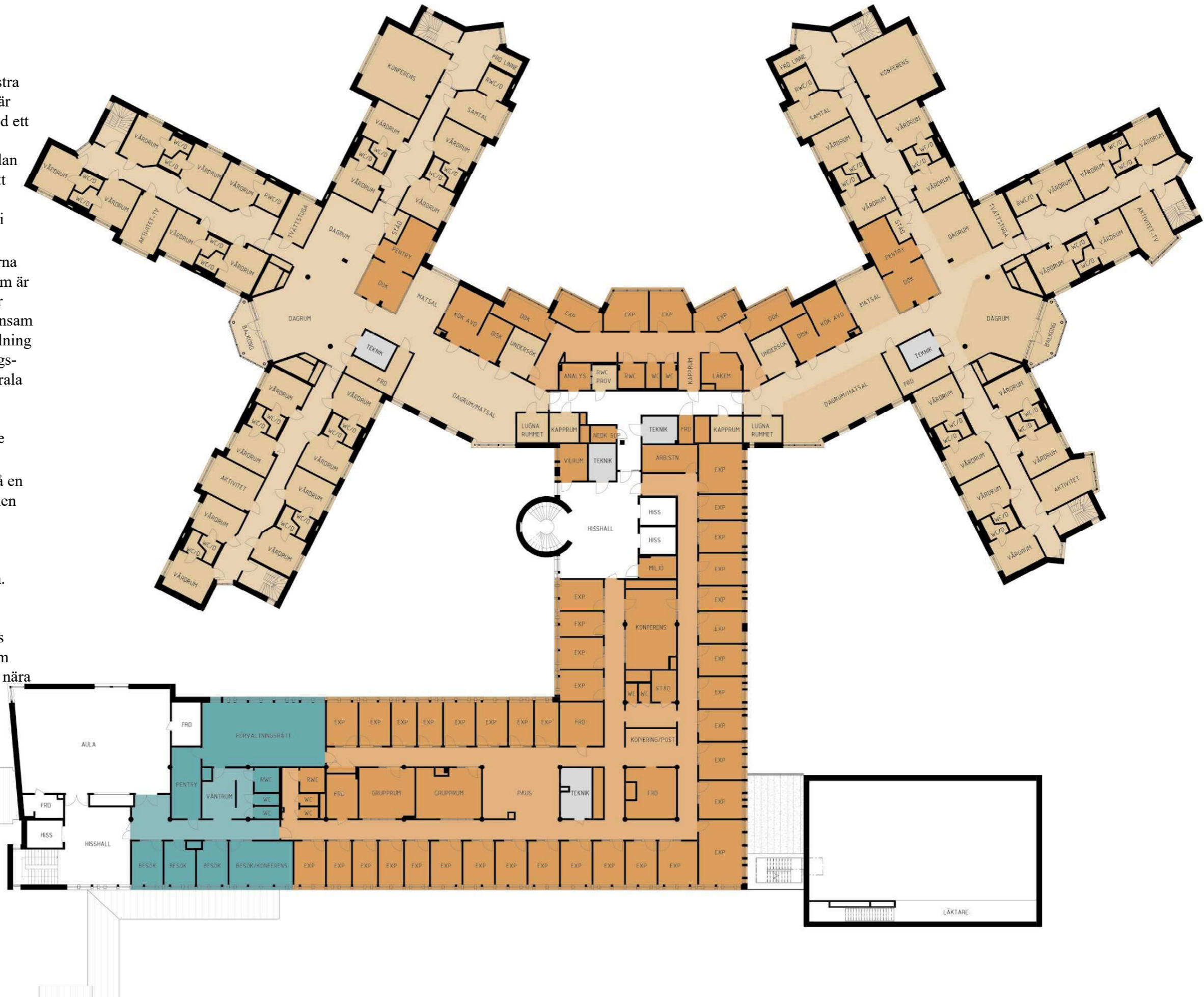
Utformningen av patienternas vådrum baseras på en modul om två vådrum, två wc/dusch. Vådrummen ligger spegelvända med våtrum emellan, vilket möjliggör en effektiv användning av yta. Vissa gemensamma funktioner finns utplacerade i korridorerna såsom aktivitetsrum och samtalsrum. Centralt placerat ligger dagrummen med olika umgängesytor, möblerade efter graden av socialt deltagande. I anslutning till avdelningsköket finns matplatser. Övriga gemensamma funktioner såsom tvättstuga, städförårråd och 'lugna rummet' ligger i nära anslutning till de gemensamma dagrummen.

I L-huset kommer administrationen ligga kvar i samma lokaler som idag. Antalet enskilda arbetsrum kommer ökas och fler mötes- och konferensrum kommer finnas framöver. Pentryt kommer flyttas till en mer central plats under en av taklanterninerna.

FÖRKLARINGAR

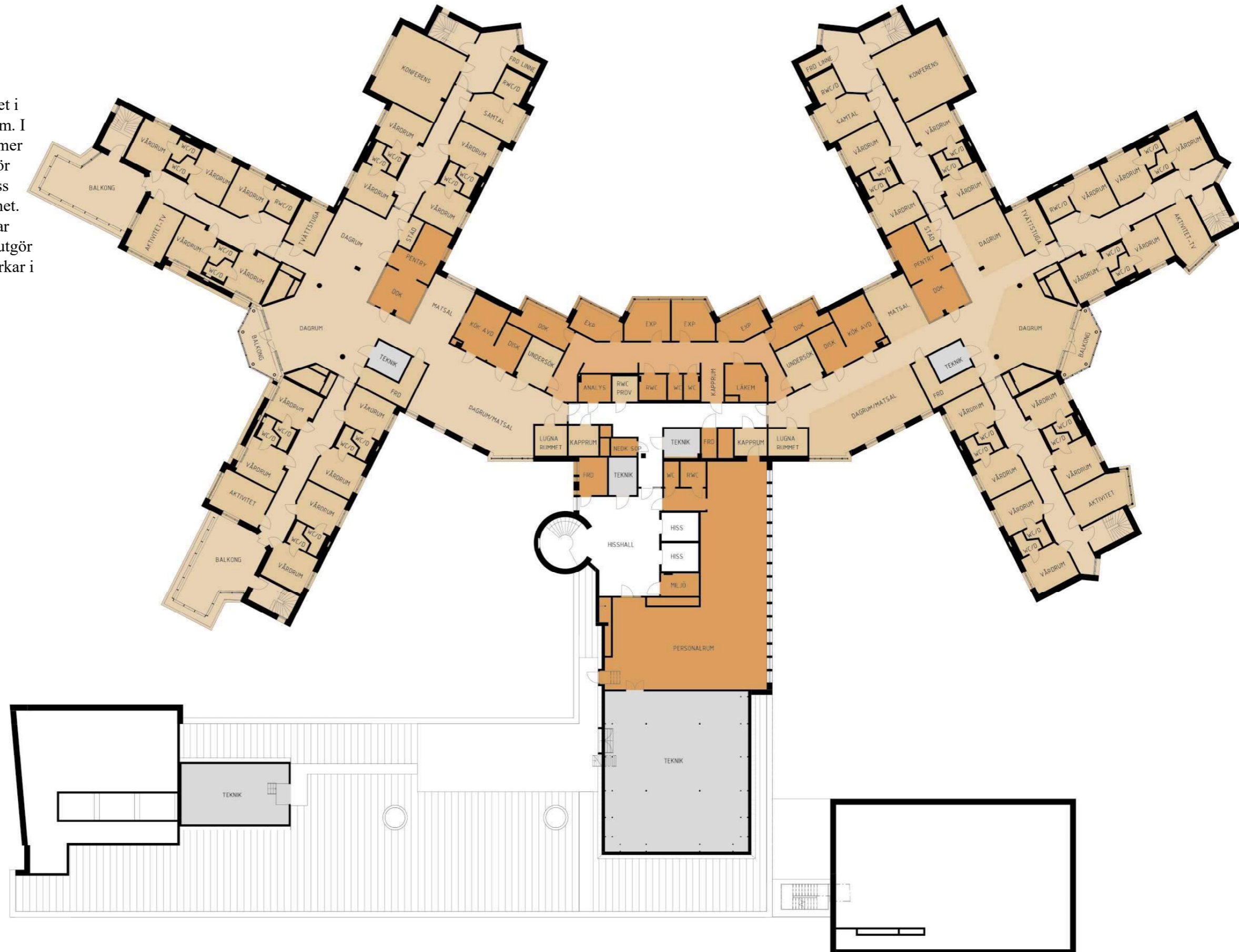
- VÅRDAVDELNING
- PERSONALYTOR
- FÖRVALTNINGSRÄTT
- KOMMUNIKATION

Den ljusare tonen i respektive kategori redovisar kommunikationsytorna inom samma område

PLANERADE YTOR: PLAN 04

Under plåttaket på plan 04 kommer befintligt teknikutrymme ligga kvar i ena halvan, medan det i den andra planeras för ett gemensamt personalrum. I öst kommer ytterväggen flyttas ut dels för att få mer yta i personalrummet, dels för att få till fönster för dagsljus och utblickar. På taket kommer en terrass att byggas, med dörr ut direkt från personalrummet. Ett gemensamt och neutralt personalrum markerar rumsligt skillnaden mellan arbete och paus. Det utgör också en mötesplats för alla professioner som verkar i byggnaden.

FÖRKLARINGAR

- VÅRDAVDDELNING
- PERSONALYTOR
- LOGISTIK OCH TEKNIK
- KOMMUNIKATION

Den ljusare tonen i respektive kategori redovisar kommunikationsytor inom samma område

TILLGÄNGLIGHET

Tillgänglighet

Tillgänglighetskrav ställs i allmänhet för att så många som möjligt ska kunna delta i den byggda miljön på lika villkor. Inom projektet anpassas dessa till de ramar användarna av lokalen sätter. Följande avser gällande krav och verksamhetens förutsättningar för tillgänglighet och användbarhet för byggnad 02.

Regelverk

För projektet tillämpas:

- Plan- och bygglagen PBL 2010:900
- Plan- och byggförordningen 2011:338
- Boverkets Byggregler BFS 2011:6 med ändringar till och med BFS 2020:4 – BBR 29
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter Arbetsplatsens utformning AFS 2020:1
- Arbetsmiljöverkets föreskrifter Vård och hot i arbetsmiljön AFS 1993:2

Underlag för projektering förutom ovan nämnda regelverk är även Riktlinje från PTS – Program för Teknisk Standard, Riktlinjer för fysisk tillgänglighet, version 2.3 daterad 2013-04-25 med revideringar till och med 2020-04-29, samt Locums projekteringsanvisningar (typrumsritningar och utförandeblad).

Förutsättningar

Dimensionerande mått för projektet är eldriven rullstol för begränsad utomhusanvändning (mindre utomhusrullstol) med vändradie om 1,5 m samt manuell eller liten eldriven rullstol för inomhusanvändning (inomhusrullstol) med vändradie om 1,3 m (i enskilda bostadslägenheter).

Förutsättningar för projektet är baserade på gällande regelverket samt verksamhetens karaktär och arbetssätt. Utgångspunkten för förutsättningarna är verksamhetsbeskrivning av arbetets art. Arbetet på rättspsykiatrisk slutenvårdsavdelning kräver god rörlighet och styrka i kroppen pga säkerhetskrav. Därför har det beslutats om att lokalerna inte ska utgöra en fullt tillgänglig arbetsplats för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Däremot ska dörrmiljöer och kommunikationsytor vara tillgängliga för att skapa god arbetsmiljö. Fullt

tillgänglig dörrmiljö ska säkerställas endast i personaldelen på plan 03. Det innebär bland annat att kommunikationsytor ska vara minst 1 300 mm breda, dock 1 500 mm om det ska gå att svänga 90 grader i korridoren, det ska finnas fritt manöverutrymme bredvid dörren (700 mm), där det i kommunikationsytor ska vara dörrstängare ska det även finnas dörröppningsautomatik. Dörrautomatik kan på vissa ställen inte finnas av säkerhetsskäl (säker arbetsmiljö för personal vid hotfulla situationer ska tillgodose). Värt att nämna för projektet är att dörrslagning i psykiatri kan upplevas som ologisk i jämförelse med andra lokaler. Detta är baserat på säkerhetskrav och beteende vid larm.

Det ska finnas ett neutralt och tillgängligt omklädningsrum i källarplan, det ska kunna användas av bl a vaktmästare, inga RWC inom vaktmästeri krävs.

Tillgänglighet och användbarhet i lokaler ska säkerställas för patienter. Därför har det bestämts att det ska finnas två tillgängliga rum per avdelning, vilket ger 4 tillgängliga rum per våningsplan. Plan 01 avviker dock mot denna princip – det ska finnas ett tillgängligt rum på den vanliga avdelningen och ett till på ro-avdelningen.

Det är viktigt att tillägga att alla patienter, både de med nedsatt rörelseförmåga och de med full rörlighet, alltid ska ledsagas av personal mellan olika enheter, till exempel aktivitetsenhet och vårdavdelningen (patienter ska aldrig kunna förflytta sig på egen hand utan tillsyn mellan enheterna).

På plan 03 finns det även en rättssal och en aula. Rättssalen regleras av domstolsverket, tillgång till den är begränsad då rättssalen ligger inom skalskydd.

Aulan hyrs av SLSO och lånas ut till Förvaltningsrätten. Rummen ska därför uppfylla krav på tillgänglighet och användbarhet (observera att det innebär även hörselslinga eller liknande).

Det ska även säkerställas att frångängligheten i byggnaden uppfylls. Krav på frångängliga utrymningsvägar alternativt säkra utrymningsplatser ställs av brandkonsult. Efter att dessa krav har ställts ska tillgänglighetskonsult granska om tillgänglighetskrav för aktuella byggdelar uppfylls.

HÅLLBARHET

I utförandet av projektet ska det eftersträvas kostnadseffektiva, ändamålsenliga och miljömässigt hållbara lösningar. Locums övergripande miljömål är att vara klimatneutrala år 2045, samt att negativ påverkan på miljö och hälsa minimeras. Locum ska verka för att arbeta systematiskt och effektivt med klimatanpassning.

De globala miljömålen som är prioriterade i projektet är God hälsa och välbefinnande, Hållbar energi för alla, Hållbara städer och samhällen, samt Ekosystem och biologisk mångfald.

I Fastighetsutvecklingsplan Löwenströmska sjukhuset 2020 står att läsa hur dessa ska uppfyllas i projektet:

”Sjukhuset ska erbjuda invändiga och utvändiga läkande vårdmiljöer som stödjer tillfrisknande.”

”Sjukhuset ska erbjuda en attraktiv och långsiktig hållbar arbetsmiljö under dygnets alla timmar.”

”Föreslagna lösningar ska möjliggöra fossilfritt byggande samt ge förutsättningar att uppnå Miljöbyggnad (...)”

”Möjligheten att använda fastighetens mark för att försörja sjukhuset med mat och/eller energi ska tillvaratas.”

”Fastigheten ska i största möjliga mån uppmantra till användning av hållbara transportslag. Möjligheten att gå, cykla och resa kollektivt ska förbättras.”

”Fastigheten ska bidra till och dra nytta av den natursköna omgivningen och de ekologiska och sociala värden som denna medför.”

”Fastighetens ekologiska värden, i form av biotoper och ekosystemtjänster, ska värnas och utvecklas.”

Projektets ombyggnadsdel ska kunna certifieras enligt Miljöbyggnad 3.2 med betyget silver, medan tillbyggnaden undantas från certifiering. Byggnaden ska uppfylla silver på Indikator 3 Energianvändning,

och guld på Indikator 13 Loggbok. Enskilda nya indikatorer i Miljöbyggnad 4.0 kommer utredas i projektet.

Miljöprogram

Miljökraven i miljöprogrammet utgår från Locums styrande dokument, Region Stockholms miljöprogram och Locums miljöplan. Miljökraven samordnas och

Globala målen för hållbar utveckling. Bild: www.globalamalen.se

följs upp av projektets miljöcontroller, och arbetas in i handlingar av projekterande konsulter. Kraven har projektanpassats för rådande förutsättningar kring ombyggnationen och tillbyggnationen.

Kraven ställs runt en rad områden, så som energieffektivitet, minskad miljö- och klimatpåverkan, brukares hälsa, gott inomhusklimat, undvikande av miljö- och hälsofarliga produkter, samt kvalitet och möjlighet till uppföljning i framtida ändringar, renoveringar och ombyggnationer.

Energieffektivitet

Byggnadens ska ha en låg energiprestanda, där vikt läggs vid energieffektiva system och komponenter. Lågt värmeeffektbehov och passiva system och metoder prioriteras. LCC-kalkyler utförs för komponenter som har stor påverkan på energianvändningen.

Klimatrisker och klimatanpassning

Genom låg energianvändning, minimering av material med hög klimatpåverkan, säkerställande av att miljövarudeklarationer finns för en stor del av produktvalen, begränsning av avfallsmängder, säkerställande av framtida flexibilitet vid byggnadsändringar, återbruk av material och produkter som bedöms ha fullgod hållbarhet, sänks påverkan på klimatet och utsläpp av växthusgaser. Hänsyn till pågående och kommande klimatförändringar tas vid utförandet av byggnaden.

Gott inomhusklimat och god hälsa

Komfort och hälsa i inomhusmiljön omfattar en rad områden som termisk komfort, tillgång till dagsljus, god ventilation, genomtänkt akustisk miljö, och undvikande av radon- och fukt- och legionellarisker. Val av nya byggmaterial och produkter görs som inte innebär hälsorisker, och befintliga material har inventerats. Samtliga aspekter beaktas och utförandeval görs för att minimera problem och risker.

Miljöpåverkan

Miljöpåverkan beaktas vid produktval och befintliga material har inventerats för att föroreningar och farligt

avfall ska kunna omhändertas. Nya produkter uppförs i loggbok med miljöbedömning, och material med negativ miljö- eller hälsopåverkan undviks. Möjliga åtgärder för ökad biologisk mångfald, samt minskad negativ påverkan av densamma, ses över. Avfallsmängder minimeras genom genomtänkt projektering och fortsatta åtgärder i produktion.

Varaktig byggnad

Genom genomtänkta lösningar säkerställs en byggnad som håller länge, utan att kräva framtida åtgärder. Detta kan ske genom god fuktsäkerhet, fullgott inomhusklimat och låg energipåverkan, samt genom goda produktval. Genom god dokumentation kring system- och produktval, och kvalitetssäkring genom hela processen säkerställs en byggnad för framtida bruk.

Certifiering

Byggnaden ska kunna certifieras i Miljöbyggnad 3.2, vilket innebär ytterligare kvalitetssäkring, kontroll och uppföljning av flertalet miljökrav genom projektering, produktion, och drift och förvaltning. Utvalda indikatorer från den nya versionen, Miljöbyggnad 4.0, kommer att utvärderas i projektet, och utgöra kunskapsgrund till framtida projekt hos Locum.

Återbruk

Det är av stort intresse att återbruka det som är möjligt av befintliga byggdelar. Byggnaden och dess nära omgivning besitter flera arkitektoniska kvaliteter och material som är svåra eller omöjliga att återskapa eller få tag på idag. Att ta vara på befintligt material kan också vara av ekonomiskt värde. I byggnaden kommer till exempel dessa resurser tas tillvara inom projektet:

- Kalkstengolv i kommunikationsstråk
- Tegel vid ingrepp i fasad
- Stålglaspartier
- Nyare golv på plan 01
- Väggar som klarar dagens tekniska krav
- En del fast inredning i gott skick

TEKNISKA DISCIPLINER

Energi

En energiberäkning har utförts för byggnad 02 under programhandlingsskedet. Resultat indikerar att behovet som primärenergital är ca 84 kWh/m² vilket uppfyller beräknat BBR-krav för nybyggnad och på byggnaden ställda krav enligt Miljöbyggnad 3.2.

Brandskydd

Brandskyddet i byggnad 02 på Löwenströmska sjukhuset är av största vikt då personer hålls inlåsta och är helt beroende av en väl fungerande personalorganisation för att kunna utrymma.

Brandcellsindelningen utförs därför tät där varje avdelning samt respektive patientrum utgör egna brandceller. Höga krav ställs även på ytskikt och inredning tillsammans med flera brandtekniska installationer.

Byggnadens vattensprinklerinstallation installerades 2011. Befintlig sprinklercentral samt vattenförsörjning kommer att bibehållas då dessa är i gott skick.

VVS- och styrsystem

För att säkerhetsställa att önskat inomhusklimat kan upprätthållas har simulerings- och beräkningsverktyg använts. Med hjälp av dessa kan rätt värme-, ventilations- och kylsystem väljas och dimensioneras samtidigt som viktig information om byggnadens förväntade energi- och effektbehov kan erhållas. Höga krav har ställts på installationernas funktionalitet och robusthet i synnerhet i rum som patienter vistas, men det har samtidigt varit viktigt att försöka behålla en trivsamt vistelsemiljö i syfte att minska känslan av att vara inlåst.

Styr- och övervakningssystemet inom byggnad 02 behålls i stor utsträckning men kompletteras där så krävs.

Akustik

Ombyggnaden ger möjlighet att verksamhetsanpassa och skapa en god akustik för såväl patienter som personal. Den akustiska gestaltningen grundar sig i ett mål om att värna om patienters återhämtning, integritet och trygghet. Integritet möjliggörs genom akustisk avskärmning med väl genomtänkt

bullerskydd. Trygghet skapas med en dämpad rumsakustik som minskar den institutionella karaktären och påminner om ljudmiljön i en ombonad bostad, samtidigt som god taluppfattbarhet möjliggörs. En god ljudmiljö främjar vård, minskar stress och ökar välbefinnandet hos patienter vilket i sin tur leder till en förbättrad arbetsmiljö för personalen.

GESTALTNINGSPROGRAM

Den invändiga gestaltningen för byggnaden har en stark grund i evidensbaserad design. Tidigt under arbetets gång plockades det fram inspirationsbilder av både arkitekt och verksamhet för varje enskild funktion i byggnaden. För att beskriva dessa har återkommande begrepp innefattat natur, lugn och trygghet, mänsklig skala, utblickar och närvarande materialitet. Dessa vävs samman till ett gestaltningskoncept som presenteras i det separata gestaltningsprogrammet.

Gestaltningens återkommande begrepp natur, lugn och trygghet, mänsklig skala, utblickar och närvarande materialitet tar sig uttryck på många olika sätt i byggnaden.

Naturen har en självklar plats med tanke på det stora antal studier som gjorts kring naturens positiva inverkan på den läkande processen. Detta har genomgående haft i åtanke i gestaltningsarbetet, och återfinns i kulörval, materialval och konceptutformning. Naturmotiv har också valts där så varit möjligt, och lugnet naturen medför återspeglas i de dova, nedtonade kulör- och materialvalen.

Begreppet mänsklig skala är återkommande inom arkitekturen och i projektet tar det sig uttryck i trygghetsskapande zoner där trä eller trämaterial kan utgöra basen för övrig gestaltning. Samma sak sker i zoner av färger och material, såsom träpanelen i vådrummen. Den närvarande materialiteten talar också med det evidensbaserade. Vårdmiljöer ställer höga krav på hygien men med taktila material och skillnader, inte i kulör, utan textur, aktiveras fler sinnen och interiören blir mer levande.

Byggnadens fysiska fotavtryck gör att i princip var man än befinner sig i byggnaden, genom fönstret ser en del av byggnadens fasad. Teglets närvaro är påtaglig och fungerar som en komplementfärg till naturen som i många utsikter också är mycket påtaglig. Detta plockas också upp i den interiöra gestaltningen, där kulörval baseras på naturens färgskalor.

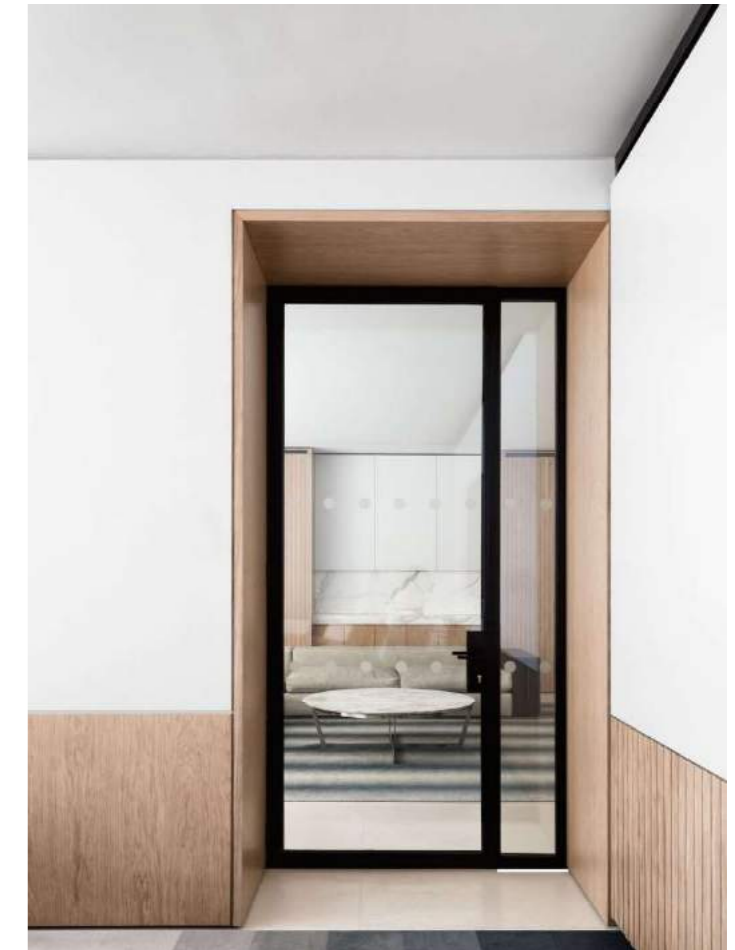

CHALMERS CVA Centrum för VÄRDENS ARKITEKTUR

EBD 2020 – Evidensbaserad Design
Forskning som stöd för utformning
av den fysiska vårdmiljön

CENTRUM FÖR VÄRDENS ARKITEKTUR

CENTRUM FÖR VÄRDENS ARKITEKTUR
CHALMERS TEKNISKA HOGSKOLEN
Göteborg, Sverige
Publicerat 2021

Gestaltungsinspiration. Bilder från File under pop, Kaell Architecte, Al-Jawad Pike, Alexander Martin Architects

ENTRÉ

Receptionen betraktas som verksamhetens ansikte utåt och ska därför vara inbjudande och ge ett positivt intryck. Arkitekturen och gestaltningen kan på så vis bidra till att avstigmatisera psykiatri och förhöja upplevelsen för patienters, personals och besökares vistelse i byggnaden. Utformandet av receptionen ska balansera de två aspekterna säkerhet och välkomnande. De säkerhetskrav som ställs ska vara uppfyllda men utan att göra avkall på estetiken.

Receptionsdiskens utformning är baserad på ”Teknisk beskrivning av Locums receptions- och kassadisk” (2019) men alterneras för att passa bättre in i rummets övriga atmosfär. Entrén och receptionen är den plats i byggnaden där alla som vistas i byggnaden möts, vilket gör det till ett viktigt utrymme.

På golvet i entrén ligger det befintliga kalkstensgolvet kvar, för att knyta an till byggnadens historia och de gemensamma kommunikationsstråken i byggnad 01. I det nya vindfånget kommer återbrukat kalkstensgolv att läggas, hämtat från andra delar av byggnaden. I det befintliga vindfånget är teglet närvarande längs hissväggen och längs en ickebärande skiljevägg på motsatt sida. Skiljeväggen behålls om rumsskapande element, och en sittbänk placeras längs denna för besökare.

I entrén kommer det finnas plats för en del förvaring av olika slag. Patienter som är på permission behöver skåp att förvara primärt telefoner och laptops i. Besökare behöver också plats att tillfälligt förvara tillhörigheter de inte får ha med in till besökslägenheten.

En modell av projektet kommer även att placeras centralt i entrén för att skapa ett intressant moment där besökare kan stanna till.

Entréhallen

PATIENTYTOR

Avdelningar

Verksamheten består av sju avdelningar som är fördelade på fyra våningsplan. På varje avdelning delar patienterna gemensamma ytor, bestående av dagrum, matsal och kök. Målet med gestaltningen för vårdavdelningarna är att skapa en hemlik miljö och varje avdelning betraktas som en och samma bostad.

Patientrum

Vårdrummen är utformade som enpatientsrum med egen WC/dusch. Samtliga vådrum gestaltas likadant för att undvika känslan av särskiljning mellan de olika avdelningarna och patienterna. Gestaltningen av vådrummen har som mål att signalera omtanke och att skapa en harmonisk, privat sfär där patienterna får möjlighet till återhämtning.

Rummens material- och kulörval hämtar inspiration från naturen och skapar en lugn atmosfär. Valen är gjorda för att de ska hålla över tid och tåla skiftningar i trender. Byggnaden tillåter utblickar mot någon form av natur från samtliga vådrum. Medan vådrummet går i ett grönt tema går badrummet i blått.

Hela vårdavdelningen betraktas som en del av bostaden, där vådrummen blir patienternas sovrum och dagrummen blir deras vardagsrum. På golvet i vådrummen läggs en plastmatta i träimitation som fortsätter ut i resten av vårdavdelningen.

Både toalettdörr och entrédörr får samma blåa färgsättning för att inte skapa hierarki i rummet, men samtidigt särskilja dem från övriga dörrar på avdelningen.

Vårdrum

AKTIVITETSCENTER

Aktivitetssentret är den plats i byggnaden dit patienterna går för att delta i sina dagliga aktiviteter. Medan vårdavdelningarna betraktas som patienternas hemmiljö, ses aktivitetssentret som deras arbetsplats. Gestaltningen av aktivitetssentret syftar till att betona denna kontrast. Detta görs till exempel genom att andra väggkulörer används som stimulerar till aktivitet mer än vad vårdavdelningens lugna färgsättning gör. Hjärtat av aktivitetssentret är caféet som patienter sköter tillsammans med personal. Caféet är det första man möts av när man kommer in på aktivitetssentret och har som ambition att bjuda in till och stimulera social träning, delaktighet och aktivitet. Ytan för caféet har flera fönster som blickar ut mot västra gården där det finns trädplanteringar och aktiviteter som till exempel basket. Specifika väggar i caféet kommer att kläs i träpanel för att ge ett harmoniskt och varmt intryck, samtidigt som det verkar som väggskydd vid serveringsluckan till köket. Golvet kommer att ha samma träkaraktär som vårdavdelningens men för att tydliggöra skillnaden kommer de ha olika nyanser. I övriga rum läggs en homogen matta.

I aktivitetssentret finns en variation av olika funktioner som till exempel keramikrum, datasal, bibliotek och gym. Där finns även ett träningskök där patienterna får öva på matlagning för att bli mer självständiga och rustade för att återgå till livet utanför psykiatrin. Aktivitetssentret har också ett antal samtalsrum för olika former av möten mellan personal och patienter. Flera av rummen på aktivitetssentret kommer att få en fondvägg som målas i en kontrasterande kulör. I denna del av byggnaden finns även en besökslägenhet där närstående till patienterna kan hälsa på. Detta rum har som ambition att skapa en hemkänsla, väggarna målas och en vägg tapetseras med fondtapet.

Aktivitetssentrets café

PERSONALYTOR

Adminstration plan 03

Ytorna och antalet expeditioner på plan 03 utökas och sträcker sig hela vägen bort till vård-avdelningarna. Lösningen med expeditioner i fasadliv och dubbla korridorer kommer behållas, men utrymmena mellan korridorerna kommer nyttjas annorlunda. Flera uppglasade mötesrum tillskapas, under en av de befintliga lanterninerna kommer pausrum finnas. Till grund för gestaltningen kommer det efter önskemål läggas heltäckningsmatta. Vissa väggar målas mer kulörta i expeditioner och mötesrum och en växtvägg tar plats i pentryt. Till expeditionerna sitter ett glasparti i ljust trälaminat med tät dörr.

Personalrum plan 04

Personalrummet är den plats i byggnaden dit personalen kommer för att få en paus från arbetet på avdelningarna. Det nya personalrummet placeras på plan 04 i en egen del av byggnaden och blir till en plats enbart avsedd för rast.

Gestaltningen av rummet ska bidra till att skapa en lugn atmosfär som kan främja återhämtning för personalen. Två av väggarna kommer att bli växtväggar och i övrigt finns en hög närvaro av naturmaterial och textila material. Det kommer finnas variation i inredningen som tillåter en snabb kopp kaffe vid barborden eller en långlunch med efterföljande samtal i soffan. Terrassen nås också från personalrummet, vilken tillåter lunch i solen under sommarhalvåret.

Pausrum under en av lanterninerna

Personalrum

PLATSER FÖR GESTALTNINGSUPPDRAG OCH LÖS KONST

Konst i byggprojekt

Utformningen av konstnärlig gestaltning sker i samråd och samarbete mellan Locum, kulturförvaltningen samt hyresgästen. Detta beskrivs i Region Stockholms dokument "Anvisningar för konstnärlig utsmyckning i samband med byggnationer" samt i "Anvisning konstanskaffning ur förvaltningsperspektiv."

Vid inriktnings- eller planeringsbeslut skapas en preliminär beställning av konstprojekt. Den skarpa beställningen görs i samband med genomförandebeslut, då projektets konstanslag fastställs.

(Referens: Handbok projektledning, Locum, avsnitt 3.2.14)

Konstfunktionsprogram

När kulturförvaltningen har mottagit en preliminär beställning ska vid behov ett konstfunktionsprogram (KFP) upprättas av projektledaren. KFP sammanställs inför systemhandling och/eller bygghandling och är en beskrivning av konstplatser och tekniska förutsättningar för konstprojektet.

(Referens: Projekthandbok för anskaffning av konst genom procentregeln, Kulturförvaltningen, Region Stockholm, s.6)

Beslut om konstfunktionsprogram

KFP finns som bilaga 9.2 i projektboken och är en del av systemhandlingen som ligger till grund för genomförandebeslut i Regionfullmäktige, Region Stockholm.

Projektets förutsättningar ger:

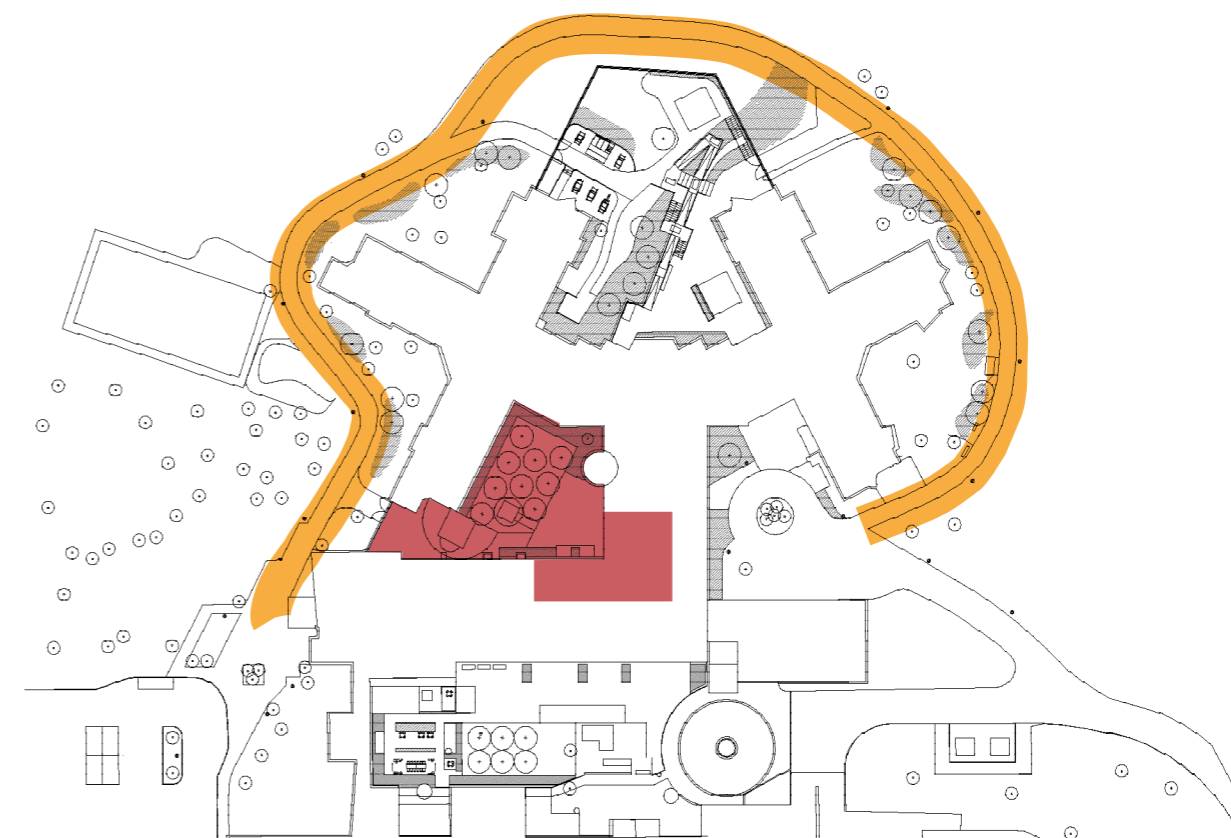
- Gestaltningsuppdrag 1, Promenadslingan
- Gestaltningsuppdrag 2, Café och västra gården
- Inköp av lös konst till centrala och prioriterade platser

Generella principer för det konstnärliga gestaltningsuppdraget:

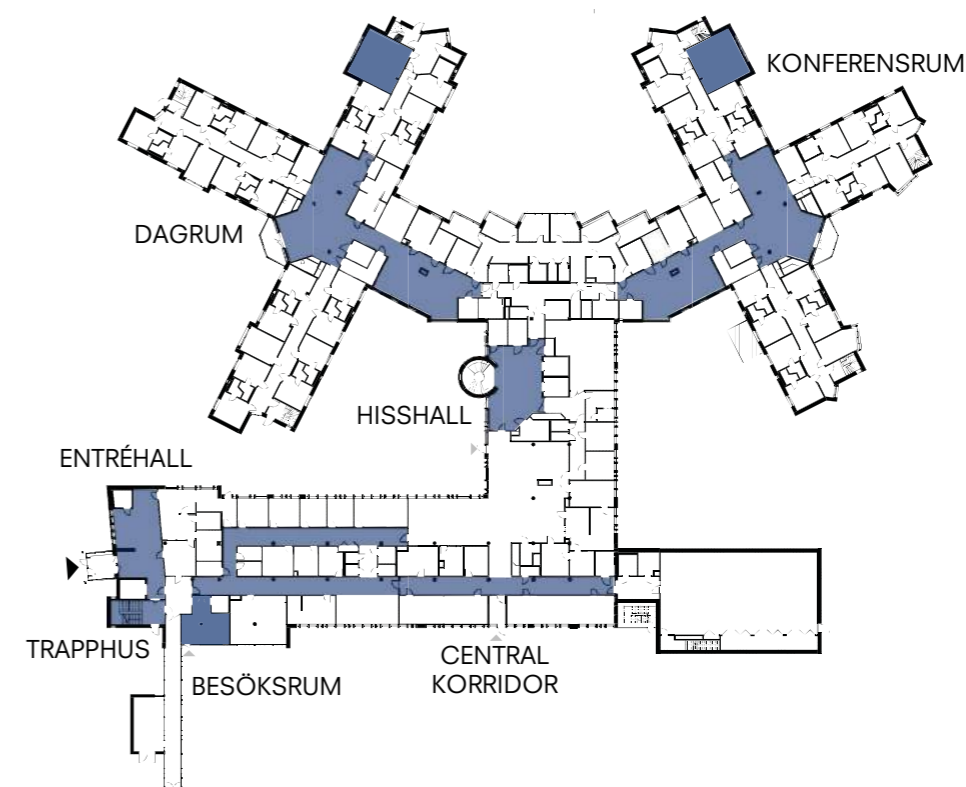
- ska utföras i dialog med beställare, arkitekt och verksamhet
- möjlighet att jobba med återbruk av överblivet material från byggprojektet så som jordmassor, träd och tegel
- möjlighet att arbeta byggnadsintegrerat
- säkerhet ska beaktas

Platserna för konst som anges i programmet ska

- vara placerade på centrala platser där många människor rör sig
- markera centrala väggar och riktningar i byggnaden
- finnas i prioriterade rum som konferens- och besöksrum
- ha goda tekniska förutsättningar för konst
- verka i dialog med befintlig byggnad samt med omkringliggande natur och landskap

- Gestaltningsuppdrag 1, Promenadslingan
- Gestaltningsuppdrag 2, Café och västra gården

- Inköp av lös konst till centrala och prioriterade platser

MULTIHALL OCH GODSMOTTAGNING

I anslutning till aktivitetscentret byggs multihallen. Denna anknyter till verksamhetens mål och effektmål. Multihallen ”inbjuder till aktivitet (...) med bättre möjligheter för psykosocial rehabilitering, psykoedukation och påverkansinsatser” och bidrar till ”(a)tt tillskapa en mer modern vårdmiljö som är anpassad att användas till olika typer av behandlande och rehabiliterande insatser.”

I två plan innehåller multihallen en sporthall och godsmottagning för byggnad 02. Sporthallen har storleken av en volleybollplan, med tillhörande läktare och förråd, samt en RWC. Omklädnad och dusch sker i det egna vådrummet. Under hallen inryms den nya godsmottagningen med två portar. Gemensamt miljörum finns också här. Godsmottagningen ansluter till byggnad 02 genom en korridor och blir en del av det logistiknav som L-huset i plan 01 utgör.

Tillbyggnaden byggs i suterräng på platta på mark. Den har en sockel av betong, medan fasaden ovanför kläs i cortenplåt - ett levande och vackert åldrande material. Mellan multihallen och byggnad 02 hålls byggnadshöjden lägre, för att markera hallens volym även utvändigt. I mellanrummet placeras en enkel servicetrappa upp till fläktrummet beläget på volymens tak. Detta har samma distinkta lutning i väggarna som fläktrummen på byggnad 02 och kläs likt dem i bandtäckt plåt. Den lägre delens tak täcks också av plåt, medan det på hallens tak finns sedum.

Illustration av multihallen

GÅRDAR

Målsättning

Gestaltningen tar avstamp i begreppet ”läkande arkitektur” som i förstudien lyftes som idé. Målsättningen är att skapa en naturlig och gynnsam vårdmiljö som främjar rehabilitering och motverkar hospitalisering. Utemiljön ska erbjuda både platser för aktivitet och avskildhet och den ska både spegla och komplettera vårdmiljön inomhus. Vårdmiljön kan även bidra med möjligheter för vårdtagaren att interagera och utveckla den, till exempel i form av komplettering av holkar och skötsel av växter.

Västra gården

Med de nya direktiven gällande intagna patienters rätt till utevistelse omformas den västra gården till den huvudsakliga gården för utevistelse. Här tas ett större grepp för att få till en välgestaltad gård som ger fina utblickar inifrån byggnaden samt en överblickbar och säker miljö för de som vistas på den. Gården utrustas bland annat med sittplatser och bord som kopplas till caféet som ansluter i byggnaden på aktivitetscentret. Trädens karaktär utgörs av ett vackert grenverk och en sirlig gles krona som släpper in ljus på gården och skapar fina skuggeffekter på marken. En stor magnolia placeras också vid träden för att bidra med vackert vårflor. En väderskyddad, genomskiktlig röckur inryms mellan träden och gestaltas omsorgsfullt för att bli en central lykta på gården. Längs med den norra fasaden planteras buskar som skapar distans mot rummen i byggnaden och bidrar

med årstidsvariation till gården, tillsammans med perennplanteringar mot den södra fasaden. Mot stängslet i väst mellan L-huset och vårdavdelningsbyggnaden upprättas en aktivitetsyta med basketkorg, fussballspel samt pingis. Denna yta beläggs med asfalt för att förenkla säkerhetsarbetet och minska risken för införsel och hantering av otillåtna material på gården. I övrigt utgörs gårdens golv av en krossyta under träden och betongplattor vid caféytan.

Norra gården

Den norra gården används främst av större patientgrupper. Fokus ligger därför på aktiviteter för flera. Norra gårdens koppling till det omgivande åkerlandskapet tas till vara på för att erbjuda utblickar mot landskapet samtidigt som insyn begränsas av buskytor och träd utanför stängslet. Gården delas upp i två olika platåer på grund av stora nivåskillnader norr om byggnaden, dessa knyts ihop med gårdens arkitektoniska fokuspunkter: trappan och rampen. Dessa löper diagonalt över höjdskillnaden och ansluter till en stenmjölgång i närheten av utegymmet på den övre delen av gården. Handledare och räcken gestaltas och ljussätts på ett sätt som bidrar med en känsla av kvalitet till platsen, som i övrigt hålls rätt timid och naturnära i materialitet och uttryck. En sitt-trappa byggs för att ta till vara på höjdskillnaderna och knyta ihop de olika nivåerna på

ett sätt som och ger möjlighet till samvaro. Slänten utgörs till stor del av buskage med mycket blomning och fortsätter utanför stängslet.

På den nedre, hårdgjorda, gården anläggs ett dagvattenmagasin under trappan och rampen. En pergola, med delvis tätt tak placeras centralt på ytan, kring denna finns lösa möbler vars placering anpassas efter aktivitet. Perenna växter planteras i kanterna av gården, mot fasaden. Här kommer även finnas möjlighet till spel för flera. En röckur med en bänk anläggs och mot rampen placeras en långbänk.

På den övre nivån placeras ett utekök. Här kommer finnas ett tak för att kunna sitta väderskyddat med plats för cirka 20 personer. I direkt anslutning till detta anläggs en mindre grillplats med sittplatser runt. De ytor som tidigare varit en skogsdunge röjs från sly och mindre träd och en ängsyta skapas istället.

Utegymmet består av en barkyta med utegymstrustning (flyttade från det tidigare läget öster om sjukhuset). Mitt i barkytan löper en stenmjölgång som skapar en tillgänglig väg till utegymmet men även kan användas för boulespel.

Södra gården

Södra gården är direkt kopplad till arbetsträning, produktion och fritidsintresse. Denna gård ska kännas som att kliva in på en storskalig kolonilott. Här upprättas två växthus, ett för odling och ett med sittplatser för samtal.

Det större växthuset ansluter direkt till odlingsträdgården. Där byggs upphöjda växtbäddar för enklare odling och några djupbäddar anläggs för

odling av potatis, zucchini och andra grödor som gör sig bättre att odla i marken. Odlingsträdgården kompletteras med tre upphöjda odlingsbäddar mot fasad som är mer lämpade för örter och solkrävande, torktåliga grödor. Utöver odlingen planteras det sex olika äppelträd på gräsytan. Sorter väljs ut för att ge sommar-, höst- och vinteräpplen.

Norr om odlingsträdgården byggs ”torget”. En större hårdgjord yta med pergola som har ett delvis tätt tak samt sittplatser med utrymme för att meka, bygga och umgås. I väster byggs ett förråd som även fungerar som avgränsning mot besökslägenhetens trädgård i väst.

Besökslägenhetens trädgård utformas och utrustas som en klassisk radhusträdgård; här finns en liten sittplats på trätrall, möjlighet till småbarnslek med sandlåda samt en mindre gräsmatta.

En häck avgränsar mot sinnesträdgården och skapar på så vis en mer skyddad och tydligt avgränsad, ”privat” miljö.

Söder om lägenhetsträdgården anläggs en sinnesträdgård. Här ligger fokus på taktilitet, ljud, doft och synintryck. Trädgården är tänkt att kunna skötas om av de som har trädgårdsintresse och bidrar till en plats där man kan lyssna på det porlande vattenspelet, promenera på makadamytor och känna känslan av att gå på en grusgång och dofta på örter och blommor.

TRAFIK OCH DAGVATTEN

Nyttotrafik

Under multihallen planeras en ny godsmottagning. Angöring till denna kommer att ske på den norra sidan av byggnaden. Sopbilar och större leveransfordon kommer att vända med en backrörelse. Tillgängligheten för större fordon än sopbil har inte kontrollerats eftersom verksamheten uppgett att behovet inte finns.

Personal och besökande

Parkeringsplatser tillhörande ingång 5D på Doktor Ziegerts väg finns idag där multihallen kommer att placeras. Det innebär att det behövs ett nytt läge för minst en parkeringsplats för rörelsehindrade. Det nya föreslagna läget ligger inom 25 meter från båda entréerna.

I dagsläget finns sex parkeringsplatser med laddmöjlighet i anslutning till Doktor Ziegerts Väg 7 och 9. Uppförandet av multihallen innebär att några av dessa behöver flyttas. Nytt läge föreslås i anslutning till den stora parkeringsplatsen väster om sjukhusbyggnaderna.

Byggtrafik

Doktor Ziegerts väg får en ny sträckning. Den nya vägen dimensioneras för att klara möte mellan tunga lastbilar med anledning av byggtrafik under byggtiden.

Tunga lastbilar kan vid behov vända med en backrörelse på den mindre vändytan norr om multihallen, men det är trångt. Om behovet av denna rörelse uppstår under byggtid föreslås cykelparkeringen vid ingång 9 flyttas för att skapa en säkrare situation.

Räddningstjänst

Den befintliga gångvägen runt byggnad 02 justeras för att skapa en större gårdsyta norr om byggnaden. Räddningstjänstens utryckningsfordon får åtkomst till byggnad 02 genom att köra runt byggnaden medsols på gångvägen.

Dagvattenhantering

Löwenströmska sjukhuset är belägen i en lokal lågpunkt där marken lutar mot fasad på flertalet ställen. Sjukhuset lider av översvämningsproblematik både utanför och inuti byggnaderna i dagsläget. Befintligt dagvattensystem för innergårdar består av dräneringsledningar och dagvattenbrunnar som tar upp ytligt dagvatten i mark och leder det in i byggnad 02 via ledningar. Samlingsledningen går vidare söderut i kulvertsystem i källare. Mellan byggnad 02 och byggnad 01 leds dagvattnet vidare i mark österut från sjukhusområdet. Takdagvatten för befintliga byggnader avvattas via takbrunnar till det invändiga dagvattensystemet. Befintligt ledningssystem för dagvatten bibehålls, men vissa brunnar och ledningssträckor kan behöva bytas ut då de är i dåligt skick.

För att minimera översvämningsrisken inne i byggnaderna planeras lokala dagvattenåtgärder på innergårdarna och naturmarken runt sjukhusområdet. För att hindra dagvatten från uppströms områden att nå sjukhuset planeras avskärande diken längs befintlig- och planerad GC-väg i norr och öster om byggnad 02, samt längs ny gata till godsmottagningen i öster. De avskärande dikena leder ytligt dagvatten mot åkermark öster om byggnad 02 där det rinner vidare mot recipient. Innergårdarna höjdsätts så att marken lutar ut från fasad så långt det är möjligt och mot nya ytliga översvämningsytor/växtbäddar för fördröjning av dagvatten lokalt. Där ytliga dagvattenanläggningar inte är möjliga placeras dagvattenmagasin under mark för fördröjning av dagvatten. Växtbäddar, dagvattenmagasin och översvämningsytor ansluts till befintligt dagvattennät efter lokal fördröjning.

Nya multihallen förses med utvändiga stuprör som ansluts till ny dagvattenanläggning för fördröjning innan anslutning till befintligt dagvattensystem. Befintligt dagvattensystem finns på båda sidor om multihallen.

YTSAMMANSTÄLLNING

Bruttoarean (BTA) delas in i ombyggnad av byggnad 02 samt tillbyggnad av multihallen. I ombyggnadsdelarna räknas alla ytor som berörs av ombyggnadsåtgärder, även om de bara innebär förändrad inredning eller ytskiktsåtgärder. Den totala summan för BTA ombyggnad är 15 156 m² och total BTA för tillbyggnad är 775 m².

Lokalarean (LOA) delas in i en preliminär kategorisering mellan verksamhetsytor, kommunikationsytor, logistikytor och ytor för teknik. Total LOA för hela byggnaden är 13 921 m².

BRUTTOAREA (BTA)

	PLAN 00	PLAN 01	PLAN 02	PLAN 03	PLAN 04	PLAN 05	TOTALT
BYGGNAD 02	404	3 151	4 252	4 097	2 974	279	15 156
MULTIHALL		345	345	34		50	775
							15 931

LOKALAREA (LOA)

PLAN	PLAN 01	PLAN 02	PLAN 03	PLAN 04	PLAN 05	TOTALT
AVDELNING						
VERKSAMHET	1 693	3 869	3 576	2 344		11 482
KOMMUNIKATION		219	70			289
LOGISTIK	1 191	15	17	11		1 234
TEKNIK	230	40	45	283	318	916
TOTALT	3 114	4 143	3 708	2 638	318	13 921

GENOMFÖRANDEPLAN

Huvudtidplan

Projektplanen (2022) säger att ”Beslut är taget i regionstyrelsen att fortsätta med Programskedet som ska leverera underlag för beslut att gå vidare till Genomförande. Programskedet ska innehålla Program- och Systemhandling och bland annat leverera:

- RFP
- Kalkyl
- Programhandling och systemhandling
- Hållbarhetsplan
- Riskanalys
- Evakueringsplan
- Tidplan
- Gränsdragningslista investering och utrustning
- Säkerhetsbeskrivning (HG i sidoprojekt)
- Investeringskalkyl och resultatanalys
- Hyresgästens godkännande av investering
- Hyresavtal inkl. projektavtal
- Dokumenterade avsteg”

Efter ett genomförandebeslut tagits sker detaljprojektering. Etapp 0 som innefattar markarbete är en förberedande entreprenad, medan den tekniska upprustningen av byggnad 02 och tillbyggnaden av multihallen sedan genomförs som generalentreprenad. Byggnad 04 projekteras som totalentreprenad.

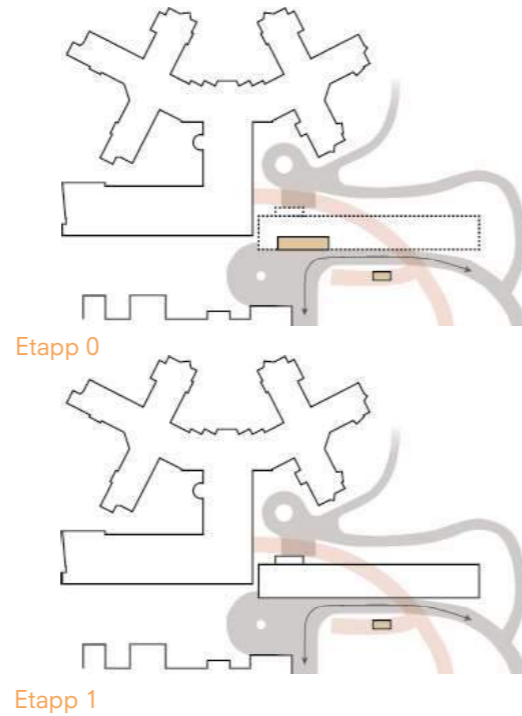
	2021				2022				2023				2024				2025				2026				2027				2028				2029												
	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1											
Förstudie	—																																												
Programskede systemhandling						—																																							
Beslutsprocess										—																																			
Detaljprojektering FFU													—																																
Upphandling entreprenad														—																															
Entreprenadarbeten														—																															
Etapp 0																	—																												
Etapp 1																																													
Etapp 2																																													
Etapp 3																																													
Etapp 4																																													
Slutbesiktning																																													
Överlämning																																													

Tidplan upprättad 2021-05-18, reviderad 2023-11-14

ETAPPINDELNING

Etapp 0

Ett antal åtgärder behöver utföras innan ombyggnaden kan ta fart. Ställverk byggs intill den blivande byggnad 04, därefter läggs vägarna om för att hantera transporter och angöring. När vägarna väl är på plats flyttas ena transformator-stationen och befintlig serviskabel, för att sedan kunna omkoppla och driftsätta. Därefter kan flytten av den andra transformatorstationen utföras. Passage till godsmottagningen belägen i byggnad 01 behöver vara i drift under etappen.

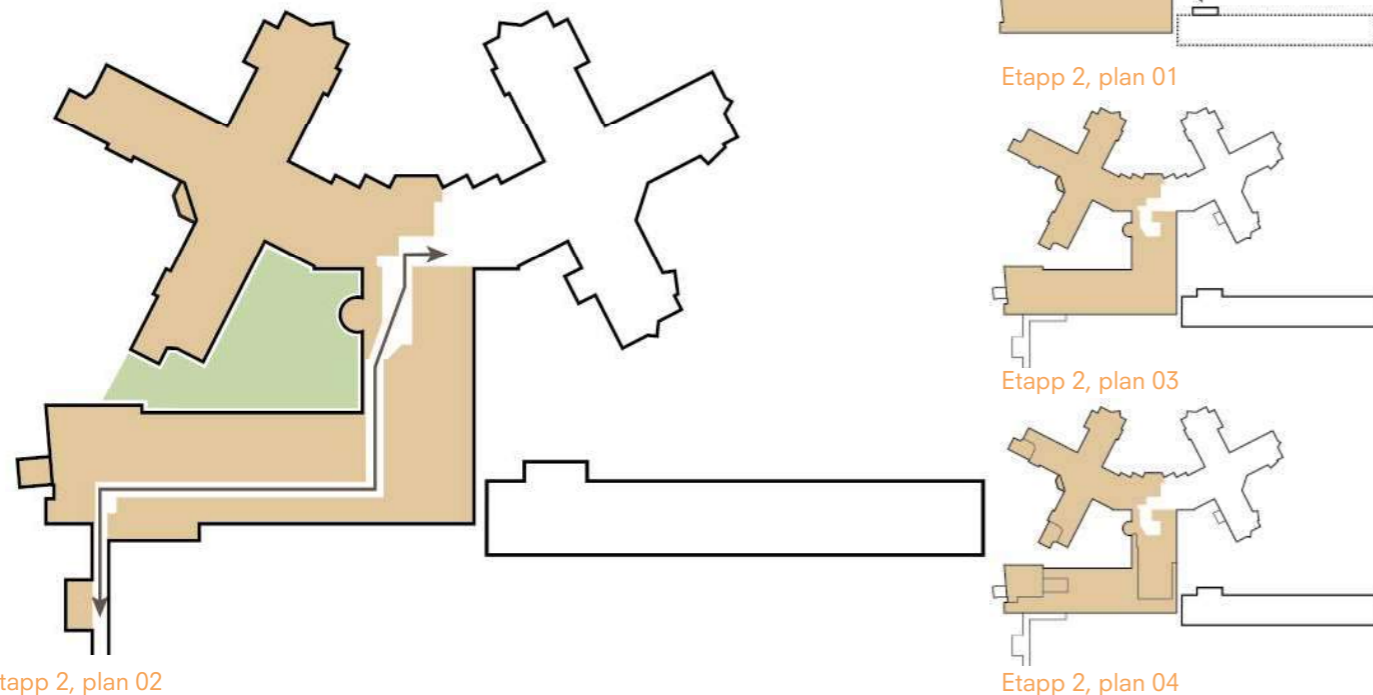

Etapp 1

När det förberedande arbetet är gjort byggs byggnad 04. Passagen till godsmottagning i byggnad 01 är fortfarande i drift.

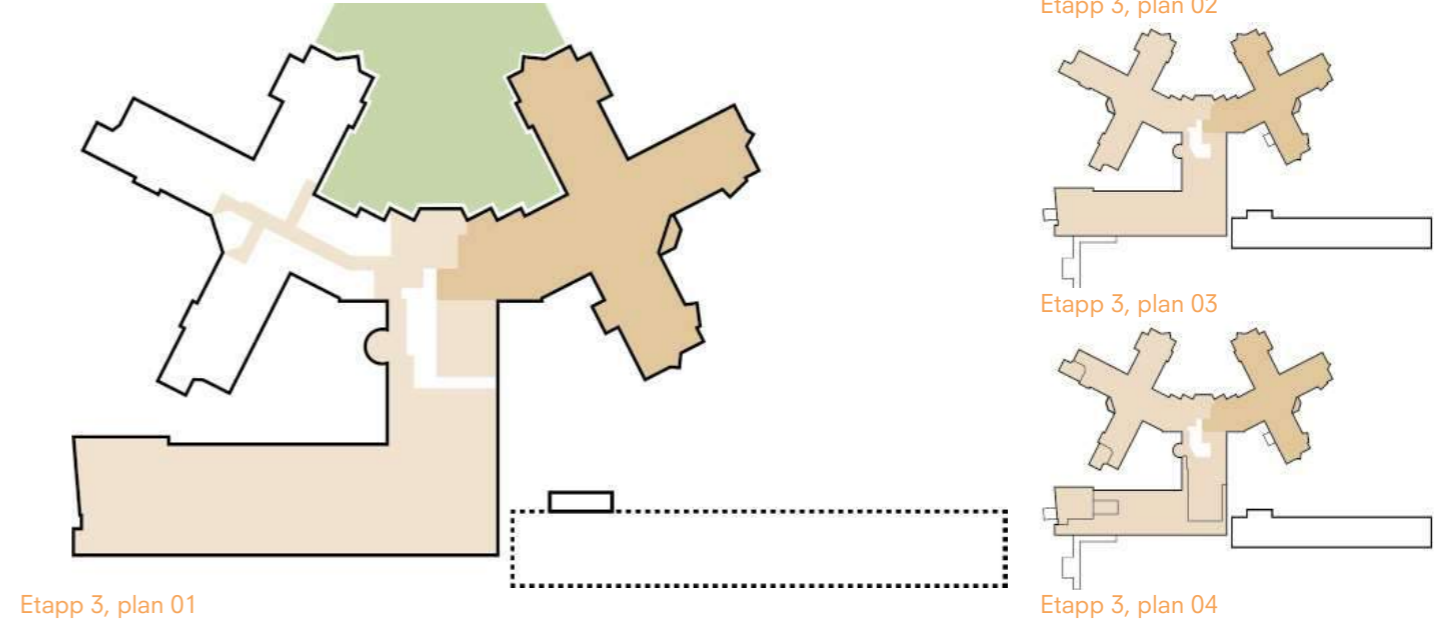
Etapp 2

När byggnad 04 står klar och verksamheten evakuerats påbörjas ombyggnationen av byggnad 02. Detta sker i etapp 2 i västra flygeln samt L-huset på samtliga plan. Passage hålls öppen mellan befintliga vårdavdelningar och byggnad 04. På plan 02 bibehålls passage från vårdavdelning genom L-huset för att nå byggnad 01. Under etapp 2 anläggs den västra gården. Utvändiga kompletteringar byggs också under denna etapp.

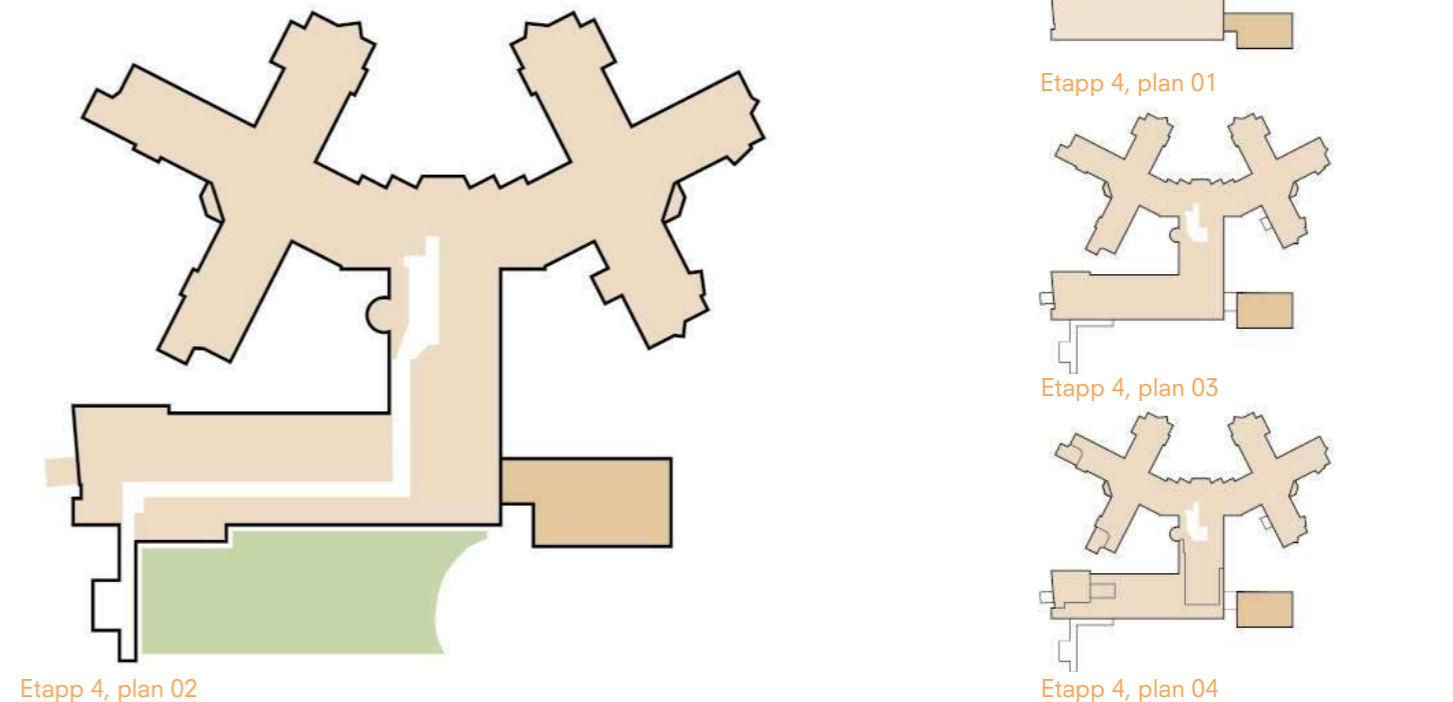
Etapp 3

Verksamheten flyttas över till den färdigställda flygeln och ombyggnad av östra flygeln kan inledas. Inflytt i L-huset sker. Utvändig passage upprätthålls mellan L-hus och paviljong under ombyggnadstiden. Norra gården iordningställs under etapp 3. Nya balkonger till vårdavdelningar i östra flygeln byggs.

Etapp 4

Verksamheten lämnar byggnad 04 som därefter rivs. Därefter byggs multihallen på samma plats byggnad 04 stod på. Södra gården anläggs.

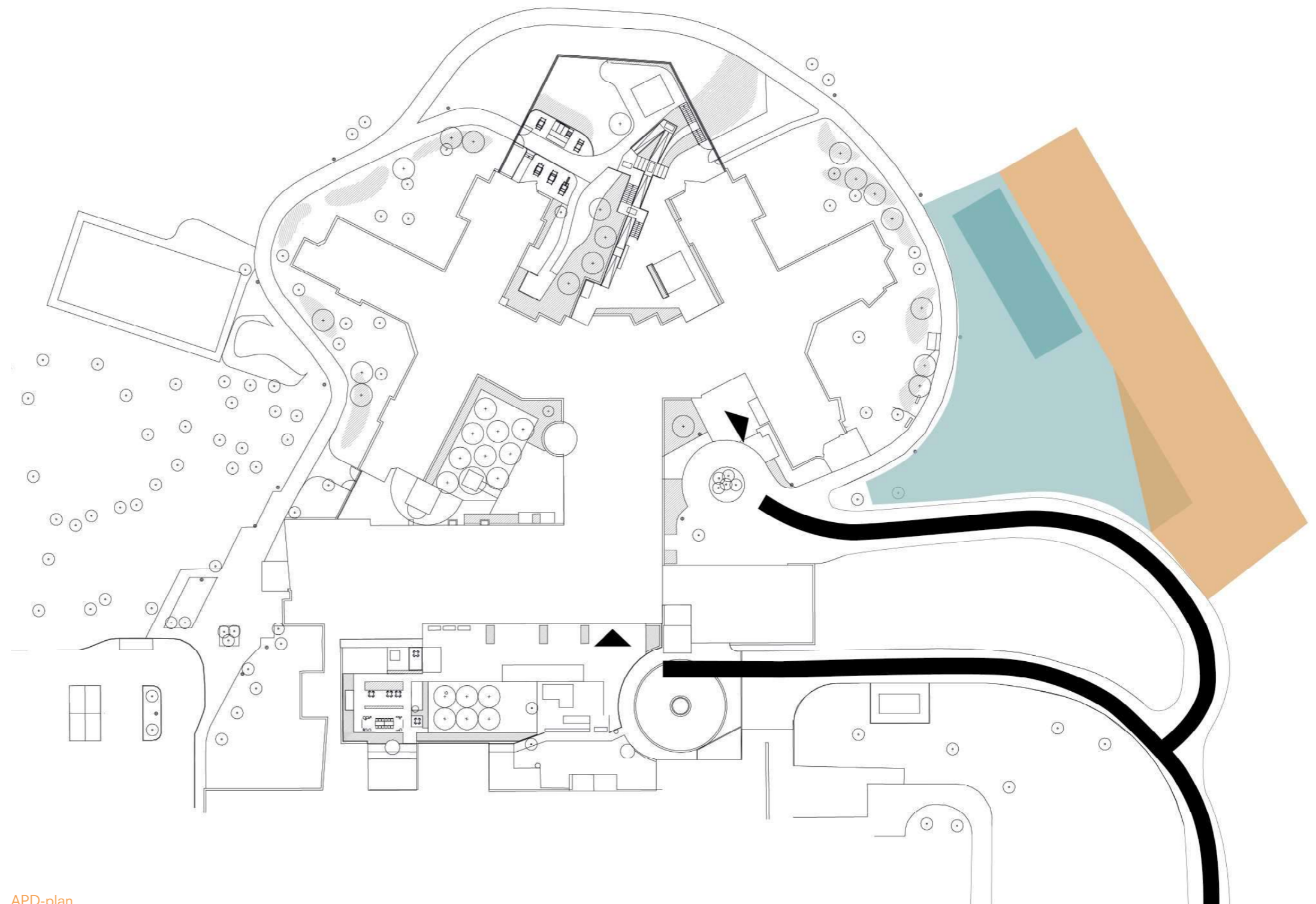

APD OCH TRANSPORTER

Under byggtiden föreslås dessa platser för arbetsplatsdisposition. Transporter till och från arbetsplats sker via markerade vägar. Den befintliga entrén till den östra vingen kommer användas för intransport. För intransport av material till och genom L-huset används förslagsvis befintlig dörr i fasad.

Etableringen förväntas innefatta 18 byggbodas fördelade i två plan, men ytterligare plats finns vid behov.

Materialupplag planeras utanför etableringsyta.

APD-plan

RISKANALYS

Arbete med projektrelaterade risker har varit en pågående process sedan förstudiets inledande skede och präglar genomgående arbetssättet inom projektet. Hanteringen av risker sker i nära samarbete mellan projektteamet, förvaltningen och verksamheten. En tydlig gräns har fastställts mellan risker som är specifika för verksamheten, främst relaterade till anläggningens säkerhet och hanteras av SLSO, och de som är specifika för projektet och tas om hand av Locum.

De mest betydande riskerna tenderar att uppstå i gränslandet mellan verksamhet och byggprojekt, där det finns en möjlighet att påverka varandra på ett ogynnsamt sätt. Därför har betydande ansträngningar lagts ned för att identifiera dessa skärningspunkter redan i ett tidigt skede. Riskidentifieringen har varit inriktad på tid, kostnad, kvalitet och säkerhet och har bedömts utifrån konsekvens och sannolikhet. Resultaten av riskbedömningen har presenterats i en riskmatris.

Genom en aktiv och samordnad insats för riskhantering och ett nära samarbete mellan projektet och verksamheten har vi lyckats minska sannolikheten och/eller konsekvenserna av de mest allvarliga riskerna. Detta framgångsrika tillvägagångssätt har bidragit till en mer robust och säkert genomförande av projektet.

SANNOLIKHET / FREKVENNS	5					
	4	R24				
	3	R34	R02, R03, R07, R20	R10, R25, R26	R05, R21	
	2	R39	R04, R28, R29, R30, R37	R09, R13, R22, R23, R27, R31, R35, R36	R01, R06, R11, R12, R14, R15, R16, R17, R18, R40	
	1	R08	R19, R32, R38	R33		
		1	2	3	4	5
		KONSEKVENNS				

**Carlstedt
Ark.**

 Region Stockholm
 Rätt psykiatri Vård Stockholm
REGION STOCKHOLM

locum.
VÄRDEN FÖR VÄRDEN

Investeringskalkyl
 Vård och annan verksamhet

 Förvaltning/bolag:
 Lokalisering:
 Kontaktperson:

 Kalkyl upprättad datum: 2024-02-28
 Byggnadsobjekt: Löwenströmska sjukhuset

 Motivering:
 Avser hyresgästanpassning med beräknat hyrestillägg på grundhyra

 Byggstart (månad, år):
 Driftstart (månad, år):

 Klassificering:
 Initierat av:
 Hyresgäst:

 Samråd med ägaren:
 Samråd med beställaren:

 Total investeringsutgift (tkr):
 Genomsnittlig avskrivningstid (år):

Lokalens årliga intäkter och kostnader (tkr)	Före investering	Efter investering	Skillnad
Koncernexterna intäkter		0	0
Koncerninterna intäkter		36 000	36 000
Totala intäkter	0	36 000	36 000
Personalkostnader			0
Material och läkemedelskostnader			0
Hyreskostnader			0
Avskrivningskostnader		-24 700	-24 700
Räntekostnader		-9 077	-9 077
Övriga driftkostnader		0	0
Totala kostnader	0	-33 777	-33 777
Totalt resultat	0	2 223	2 223

Resultatanalys
 Efter investering

Årliga intäkter och kostnader (tkr)	Ar 1	Ar 2	Ar 3	Ar 4	Ar 5	Ar 6	Ar 7	Ar 8	Ar 9	Ar 10
Koncernexterna intäkter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koncerninterna intäkter	36 000	36 720	37 454	38 203	38 968	39 747	40 542	41 353	42 180	43 023
Totala intäkter	36 000	36 720	37 454	38 203	38 968	39 747	40 542	41 353	42 180	43 023
Personalkostnader										
Material och läkemedelskostnader										
Hyreskostnader										
Avskrivningskostnader	-24 700	-24 700	-24 700	-24 700	-24 700	-24 700	-24 700	-24 700	-24 700	-24 700
Räntekostnader	-9 077	-9 077	-9 077	-9 077	-9 077	-9 077	-9 077	-9 077	-9 077	-9 077
Övriga driftkostnader	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totala kostnader	-33 777	-33 777	-33 777	-33 777	-33 777	-33 777	-33 777	-33 777	-33 777	-33 777
Totalt resultat	2 223	2 943	3 677	4 426	5 190	5 970	6 765	7 575	8 402	9 246

Investeringskalkyl
 Vård och annan verksamhet

 Förvaltning/bolag:
 Lokalisering:
 Kontaktperson:

 Kalkyl upprättad datum: 2024-02-28
 Byggnadsobjekt: Löwenströmska sjukhuset

 Motivering:

 Byggstart (månad, år):
 Driftstart (månad, år):

 Klassificering:
 Initierat av:
 Hyresgäst:

 Samråd med ägaren:
 Samråd med beställaren:

 Total investeringsutgift (tkr):
 Genomsnittlig avskrivningstid (år):

Lokalens årliga intäkter och kostnader (tkr)	Före investering	Efter investering	Skillnad
Koncernexterna intäkter		0	0
Koncerninterna intäkter	22 500	61 000	38 500
Totala intäkter	22 500	61 000	38 500
Personalkostnader			0
Material och läkemedelskostnader			0
Hyreskostnader			0
Avskrivningskostnader	-15 045	-31 433	-16 388
Räntekostnader	-2 609	-11 686	-9 077
Övriga driftkostnader	-17 000	-17 000	0
Totala kostnader	-34 654	-60 119	-25 465
Totalt resultat	-12 154	881	13 035

Resultatanalys
 Efter investering

Årliga intäkter och kostnader (tkr)	Ar 1	Ar 2	Ar 3	Ar 4	Ar 5	Ar 6	Ar 7	Ar 8	Ar 9	Ar 10
Koncernexterna intäkter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koncerninterna intäkter	61 000	62 200	63 400	64 700	66 000	67 300	68 700	70 000	71 400	72 900
Totala intäkter	61 000	62 200	63 400	64 700	66 000	67 300	68 700	70 000	71 400	72 900
Personalkostnader										
Material och läkemedelskostnader										
Hyreskostnader										
Avskrivningskostnader	-31 433	-31 400	-31 400	-31 100	-31 100	-31 100	-31 100	-31 100	-31 100	-31 100
Räntekostnader	-11 686	-11 700	-11 700	-11 700	-11 700	-11 700	-11 700	-11 700	-11 700	-11 700
Övriga driftkostnader	-17 000	-17 300	-17 700	-18 000	-18 400	-18 700	-19 100	-19 500	-19 900	-20 300
Totala kostnader	-60 119	-60 400	-60 800	-60 800	-61 200	-61 500	-61 900	-62 300	-62 700	-63 100
Totalt resultat	881	1 800	2 600	3 900	4 800	5 800	6 800	7 700	8 700	9 800

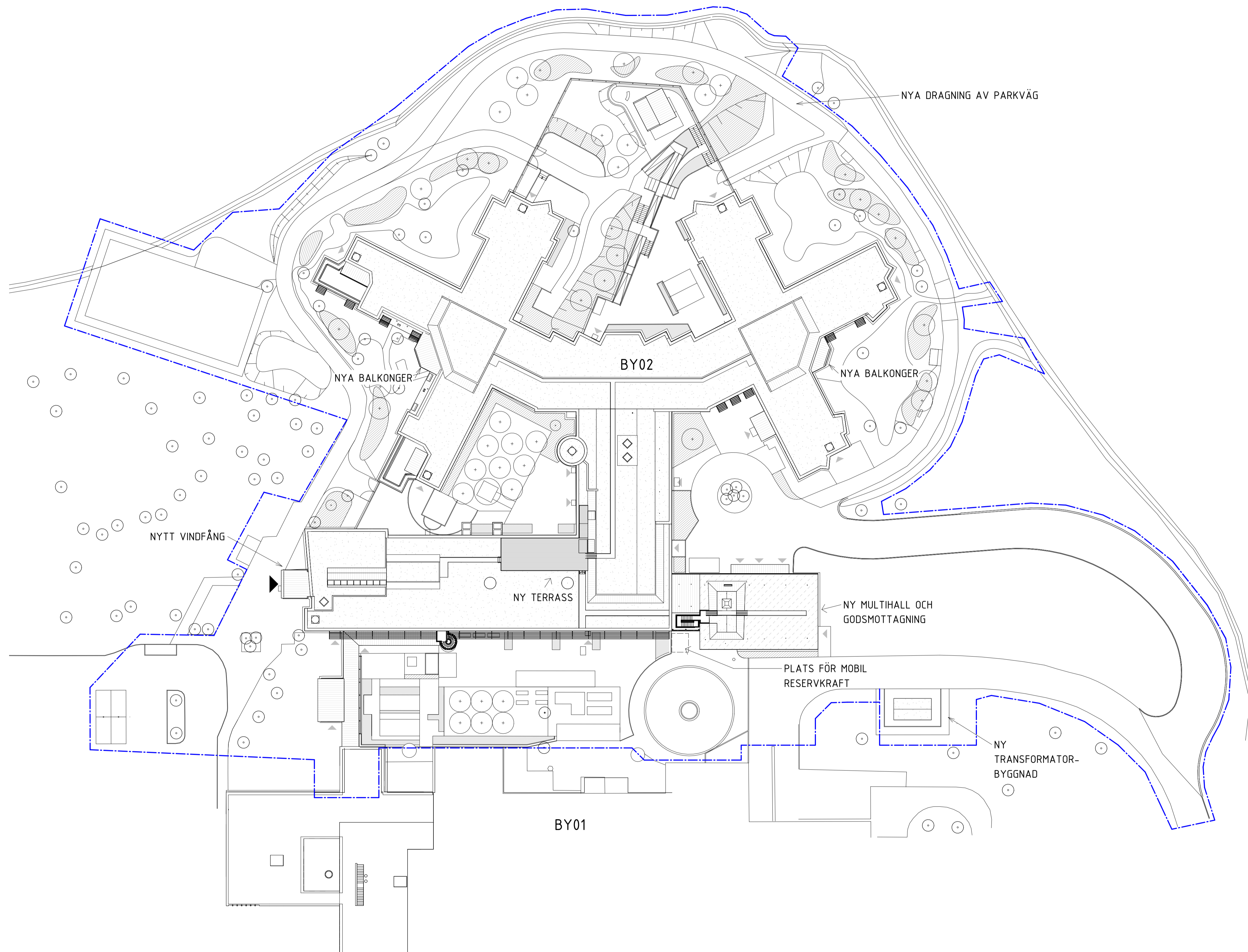
FÖRKLARINGAR

MARK, VÄGAR, VÄXTLIGHET mm ENLIGT
LA-HANDLING OCH RELATIONSUNDERLAG

- - - ARBETSOMRÅDESGRÄNS
- ▲ ENTRÉPIL HUVUDENTRÉ
- ▲ ENTRÉPIL ÖVRIGA ENTRÉER

HÄNVISNINGAR

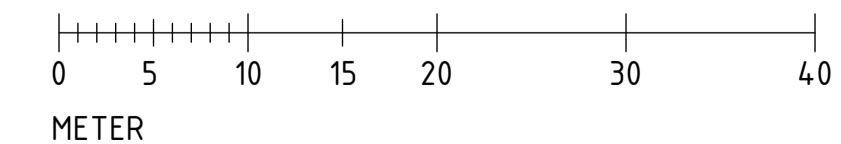
ÖVRIGA SYMBOLFÖRKLARINGAR SE
LA-HANDLING

Handlingsförteckning: A-HANDLINGSFÖRTECKNING

SEKTION		
		PLAN 05 PLAN 04 PLAN 03 PLAN 02 PLAN 01 PLAN 00
ORIENTERINGSFIGUR		
STATUS		
GODKÄND		
HANDLING		
SYSTEMHANDLING		
DATUM	GÖRÄND AV	ÄNDRINGS NR
2023-12-22	TAKU ALA-HAKULA	
BESTÄLLARE		
 VÄRDEN FÖR VÄRDEN		
INFORMATIONSSÄKERHETSKLASS		
K2		
PROJEKTNAMN		
TEKNISK UPPR BY 02		
OMRÅDE		
LÖWENSTRÖMSKA		
PROJEKTNUMMER	ADRESS	
93110292	DOKTOR ZIEGERTS VÄG 7	
DIARIENUMMER	FASTIGHET	
2022-0323	HAMMARBY 1:2	
DISCIPLIN	FÖRETAG	
A	CARLSTEDT ARK AB	
LIPPRAGSNUMMER	SKAPAD AV	
5613	CECILIA ERIKSSON	
TELEFON	KONTAKTPERSON	
08-696 95 30	TAKU ALA-HAKULA	
BYGGSÄKTSVÄRDE	FLUSHÖJD (RH 2000)	
BY02		
VÄNINGSPLAN	VÄNINGSDEL	DELOMRÅDE
-	-	-
SYSTEM		
01 SAMMANSATT REDOVISNING		
SPECIFIKATION		
SITUATIONSPLAN		
PLANNUMMERSÄTTNING	SKALA	FORMAT
1 PLANRITNING	1:400	A1
DOKUMENTNUMMER		ÄNDRING
A-01-1-0030200-001		

SKALA 1:400

Huvudtidplan - Löwenströmska Sjukhuset - Teknisk upprustning & Tillbyggnad BY02

Aktivitet	2023			2024				2025				2026				2027				2028				2029				2030			
	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Kv 1	Kv 2	Kv 3	Kv 4	Kv 1	Kv 2	Kv 3	
1 Programskede systemhandling				Programskede systemhandling																											
2 Beslutsprocess				Beslutsprocess																											
3 Bygglov				Bygglov																											
4 Detaljprojektering FFU				Detaljprojektering FFU																											
5 Upphandling entreprenad				Upphandling entreprenad																											
6 Entreprenadarbeten				Entreprenadarbeten																											
6.1 Etapp 0 - Förberedande arbete & Provisorier				Etapp 0 - Förberedande arbete & Provisorier																											
6.2 Etapp 1 - BY04 (Paviljonger) & Provisorier				Etapp 1 - BY04 (Paviljonger) & Provisorier																											
6.3 Etapp 2 - L-Huset & västra Vårdflygeln				Etapp 2 - L-Huset & västra Vårdflygeln																											
6.4 Etapp 3 - östra Vårdflygeln				Etapp 3 - östra Vårdflygeln																											
6.5 Etapp 4 - Demontering BY04 & Multihall				Etapp 4 - Demontering BY04 & Multihall																											
6.6 Slutbesiktning				Slutbesiktning																											
7 Överlämning				Överlämning																											

Plats Solnavägen 1 E, lokal Skelört plan 4

Närvarande

Ordförande
Ledamöter

Barbro Naroskyin, ordförande
Ann-Christine Jenvén
Martin Schalling
Inger Ros

Närvarorätt

Mikael Ohrling

Anmält förhinder

Derk de Beer

Personalföreträdare

Jeanette Lannemar (närvarande under § 1 -10)
Gunilla Bergström (närvarande under § 1-10)
Carina Wester (närvarande under § 1 -10)

Övriga

Maria Ohlson Andersson, Närsjukvårdsdirektör
Karin Persson, Biträdande närsjukvårdsdirektör,
ekonomidirektör

Datum för justering

2024-05-29

Justeras

Barbro Naroskyin

Martin Schalling

Protokollförare

Annika Jerhamre

Datum för anslag

2024-05-29

§ 1

Mötets öppnande

Ordföranden hälsade alla välkomna till nämndens sammanträde. Ordföranden ställde frågan om någon/några i nämnden ansåg sig vara jävig i någon av de beslut som var anmälda till dagens nämndmöte. Ingen ansåg sig vara det. Ordförande ställde frågan om nämnden kunde godkänna att regiondirektören, eller den regiondirektören utser i sitt ställe, har närvarorätt för dagens möte. Nämnden godkände detta.

§ 2

Fastställande av dagordning

Nämnden fastställde dagordning.

§ 3

Val av justerare

Martin Schalling utsågs att jämte ordföranden justera nämndprotokollet.

§ 4

Närsjukvårdsdirektörens rapport

Närsjukvårdsdirektör Maria Ohlson Andersson informerade om:

- Bokslut
- SCÄ (Stockholms Centrum för Ätstörningar)
- Blockad och varsel Kommunal och Vårdförbundet

§ 5

Övriga frågor

- Information om 1177/Medhelp av Mikael Ohrling. Förra veckan övertog Region Stockholm Medhelp Sjukvårdsrådgivning AB samt Rådgivningen i Uppsala AB och SLSO:s nämnd är tillika styrelser för dessa bolag. Bolagen har totalt ca: 250 medarbetare och de sitter i hela landet. VD är Magnus Svanblom. I och med att SLSO:s nämnd är styrelse för bolagen kommer även SLSO:s personalföreträdare vara det för bolagen.

§ 6

Tertialrapport för Stockholms läns sjukvårdsområde 2024-04-30

SLSO 2024-1363, RS 2023-0821

Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde beslutade

att godkänna tertialrapport per 2024-04-30 med rapport och bilagor.

§ 7

**Genomförandebeslut - Verksamhetsanpassning av lokaler för
rättspsykiatrisk heldygnsvård vid Löwenströmska sjukhuset,
Upplands Väsby
SLSO 2024-1653**

Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde beslutade

- att Stockholms läns sjukvårdsområde godkänner de framtida ökade driftkostnaderna, enligt Locum AB:s prognos på beräknad hyresnivå efter färdigställande under förutsättning att vårdavtal i ekonomisk balans kan tecknas med hälso- och sjukvårdsnämnden för verksamheten,
- att uppdra åt närsjukvårdsdirektören att underteckna ett preliminärt hyresavtal med Locum AB, samt
- att närsjukvårdsdirektören ges delegation att anskaffa säkerhetsinstallationer och utrustning samt attestera fakturor avseende säkerhetsinstallationer och utrustning för pågående projekt för rättspsykiatrisk vård på Löwenströmska sjukhuset inom SLSO:s beslutade investeringsram.

§ 8

**Tilläggsbeslut - Genomförande avseende nybyggnation av nya
vårdplatser vid rättspsykiatriska anläggningen Helix, Huddinge
SLSO 2021-0136**

Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde beslutade

- att närsjukvårdsdirektören ges delegation att anskaffa säkerhetsinstallationer och utrustning samt attestera fakturor avseende säkerhetsinstallationer och utrustning för Helix Etapp 2, inom beslutad investeringsram upp till totalt 120 mkr, för åren 2024-2029.

§ 9

**Yttrande över regionrevisorernas projektrapport nr 12/2023
Patientsäker hantering av medicinteknisk utrustning i hemmet
SLSO 2024-1004**

Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde beslutade

- att godkänna förvaltningens yttrande över regionrevisorernas projektrapport om Patientsäker hantering av medicinteknisk utrustning i hemmet enligt tjänsteutlåtandet, samt
- att överlämna yttrandet till revisorernas revisorsgrupp II.

§ 10

Anmälan av delegationsbeslut

SLSO 2024-0770

Anmälan överlämnades till nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde för kännedom.

§ 11

Delegation av lokalt samordnad Avfallsförseglare

SLSO 2024-1655

Nämnden för Stockholms läns sjukvårdsområde beslutade

- att genom delegation ge serviceförvaltningens upphandlingschef i uppdrag att på nämndens vägnar fatta nödvändiga beslut för upphandling av Avfallsförseglare, SLL759,
- att inköpsansvarig i Stockholms läns sjukvårdsområde har möjlighet att baserat på upphandlingsstrategin avböja deltagande, i de fall strategin visar att Stockholms läns sjukvårdsområdes behov inte tillgodoses, samt
- att uppdra åt närsjukvårdsdirektören att underteckna delegationen enligt ovan.

§ 12

Mötets avslutande

Ordförande tackade deltagarna för dagens möte och förklarade mötet avslutat.

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat med Visma Addos säkra digitala signatur.
Undertecknarens identitet registreras fysiskt i det elektroniska PDF-dokumentet och visas nedan.
Alla tider anges i koordinerad universell tid (Coordinated Universal Time, UTC).

Undertecknare

ANNIKA MARGARETA JERHAMRE
Nämndsekreterare
QDDRBPWNvGSgVQZ+nVMhcA 2024-05-29 08:08:14Z

Martin Kurt Schalling
Justerare
/KKDLJ1IsEL4/XTUi6atXg 2024-05-29 08:19:13Z

Barbro Jeanine Sabrina Naroskyin
Nämndordförande
VCE8j29FP7eKWB2p9YBdig 2024-05-29 09:06:13Z

Dokument i försändelsen

Protokoll 2024-05-29.pdf SHA256: a0d680cba68832b6c3fb28d65f6a55de7d7a94763748723f0b3140fe9d4b7b38

Dokumentet signeras digitalt med den säkra signeringstjänsten Visma Addo. Signaturbeviset i dokumentet säkras och valideras med det matematiska hashvärdet för originaldokumentet.

Dokumentet är låst för ändringar och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. Alla kryptografiska signeringsbevis är inbäddade i PDF-dokumentet ifall de ska användas för validering i framtiden.

Hur man verifierar dokumentets äkthet
Dokumentet är skyddat med ett Adobe CDS-certifikat. När dokumentet öppnas i Adobe Reader ser det ut att vara signerat genom Visma Addo signeringstjänst.